

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет іноземних мов
кафедра англійської мови**

**Використання інтернет ресурсів для формування граматичної
компетентності учнів старших класів середньої школи**

**Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)**

Виконала:

студентка 2 курсу, 607 групи

Козловська Тетяна Іванівна

Керівник:

Кандидат філологічних наук,

Доцент Лопатюк Н. І.

До захисту допущено

на засіданні кафедри

протокол № 11 від 15.11.2023 р.

Зав. кафедрою _____ проф. Єсипенко Н.Г.

Чернівці – 2023

Анотація

КОЗЛОВСЬКА, Тетяна. 2023. Використання інтернет ресурсів для формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи. [Магістерська робота]. – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Факультет іноземних мов. Кафедра англійської мови. – Науковий керівник: канд. філологічних наук Лопатюк Наталія. Чернівці: ЧНУ, 2023. 74 с.

В сучасному освітньому контексті використання інтернет-ресурсів та навчальних ігор стає ключовим аспектом формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи. Ці інноваційні підходи не лише залучають учнів до процесу навчання, але й створюють ефективні умови для засвоєння граматичних навичок, необхідних для мовного розвитку та високої комунікативної компетентності. У даній анотації досліджується важливість використання цих засобів у навчальному процесі та їх вплив на формування мовної грамотності учнів. Таким чином, метою цього дослідження є вивчення специфіки використання інтернет-ресурсів для формування граматичної компетентності учнів. Зокрема, основними завданнями роботи є характеристика особливостей використання сучасних інформаційних технологій у навчанні іноземних мов, визначення місця інтернет-ресурсів у площині інформаційних технологій та опис їх видів у вивченні англійської мови, психологічна характеристика учнів старших класів середньої школи та їх схильності до формування граматичної компетентності та проведення оцінки граматичної компетентності учнів під час використання інтернет-ресурсів при вивченні іноземних мов. Дослідження складається із трьох частин. Частина I включає два розділи, в яких представлена психологічна характеристика учнів старших класів середньої школи та їх схильності до формування граматичної компетентності та вимоги до формування граматичної компетентності в учнів. У частині II представлені особливості використання сучасних інформаційних технологій у навчанні

іноземних мов та місце інтернет-ресурсів у площині інформаційних технологій і їх види у навчанні англійської мови учнів старших класів середньої школи. У частині III представлена організація та проведення пробного навчання та інтерпретація результатів а також методичні рекомендації щодо розвитку граматичної компетентності в учнів. Роботу завершують загальні висновки дослідження.

Ключові слова: інтернет-ресурси, граматична компетентність, інформаційні технології, пробне навчання.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Т. І. Козловська

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У НАВЧАННІ.....	9
1.1. Психологічна характеристика учнів старших класів середньої школи та їх схильності до формування граматичної компетентності.....	9
1.2 Вимоги до формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи.....	18
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ.....	26
2.1. Особливості використання сучасних інформаційних технологій у навчанні іноземних мов.....	26
2.2. Місце інтернет-ресурсів у площині інформаційних технологій.....	32
2.3. Види інтернет-ресурсів при навчанні англійської мови учнів старших класів середньої школи.....	37
Висновки до розділу 2.....	43
РОЗДІЛ 3. АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ.....	46
3.1 Організація та проведення пробного навчання.....	46
3.2 Інтерпретація результатів пробного навчання.....	51
3.3 Методичні рекомендації щодо розвитку граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи засобами інтернет-ресурсів.....	53
Висновки до розділу 3.....	57
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	65
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сьогоднішньому світі знання іноземної мови, насамперед, англійської, життєво важливе для будь-кого, хто хоче досягти успіху у своїй професії, бути компетентним, володіти цілим комплексом інтелектуальних, професійних і комунікативних умінь.

Перехід до інформаційного суспільства вимагав ефективної інформатизації освіти, що ґрунтується на впровадженні нових інформаційно-комунікаційних технологій, які сьогодні все частіше називають інтернет-технологіями.

Сьогодні активне включення інтернет-технологій у процес навчання англійської мови та інших іноземних мов настільки очевидне, звичне, що залишається тільки розмірковувати про їхній подальший розвиток.

Найактуальнішим завданням сьогодення є вдосконалення технологій навчання іноземної мови шляхом використання інтернет-ресурсів, їх дидактичний опис та активне впровадження в навчальний процес.

Проблемам використання комп'ютерно орієнтованих технологій навчання присвячені роботи В. Бикова, О. Спіріна, М. Жалдака, М. Згуровського, В. Кухаренко[9], Н. Морзе, С. Ракова, Дж. Белза (J. Belz), П. Кар (P.Car), Ван де Пола (Van de Poel) та ін. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні іноземних мов розглядали у своїх дослідженнях О. Зимовець, О. Зубов, Л. Карташова, Л. Морська, В. Редько, Ю. Гапон, В. Ніколаєва, В. Ляудіс, Є. Маслико, Е. Носенко, О. Палий, К. Брюхер (K. Brucher), М. Колінс (M. Collins), М. Сімонсон (M. Simonson), А. Томпсон (A. Thompson), та інші науковці.

Проблеми розвитку іншомовної комунікативної компетентності висвітлені у роботах Г. Архипової, Є. Клименко, С. Козака, М. Правдівляного та ін.; методику формування досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені-методисти, а саме: Т. Коваль [7], Н. Катрич, Ю. Пассов, О. Чиханцова,

Н. Костенко, Ж. Ніколаєва, В. Багаріч, М. Кенел, Д. Хімз та ін.

Мета дослідження – дослідити специфіку використання інтернет-ресурсів для формування граматичної компетентності учнів старших класів.

Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити такі **завдання**:

- охарактеризувати особливості використання сучасних інформаційних технологій у навчанні іноземних мов;
- визначити місце інтернет-ресурсів у площині інформаційних технологій;
- описати види інтернет-ресурсів у навчанні англійської мови учнів старших класів середньої школи;
- подати психологічну характеристику учнів старших класів середньої школи та їх схильності до формування граматичної компетентності;
- розглянути вимоги до формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи;
- провести оцінку граматичної компетентності учнів під час використання інтернет-ресурсів при вивченні іноземних мов.

Об'єкт дослідження – формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи.

Предмет дослідження – використання інтернет-ресурсів для формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи.

Теоретичною базою дослідження послужили теоретичні положення вчених-лінгвістів, психологів, методистів, які поклали початок самостійний напрям у методиці навчання іноземних мов - комп'ютерну лінгводидактику.

Фактичним матеріалом для дослідження послужили ресурси мережі та навчальні інтернет-сайти.

Методи дослідження:

- вивчення і практичний аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури з проблем дослідження;

- порівняльний аналіз концепцій з проблеми дослідження;
- метод безпосереднього спостереження за реальною навчальною діяльністю учнів на уроках з подальшим узагальненням і описом отриманих висновків;
- узагальнення досвіду використання інтернет-технологій;
- аналіз існуючих на сьогоднішній день інтернет-ресурсів.

Практична значущість визначається тим, що виявлено та детально описано інтернет-ресурси, які дають змогу формувати та удосконалювати мовні навички та мовленнєві вміння, і представлена методична організація матеріалу з використанням інтернет-ресурсів у навчанні аспектів мови та видів мовленнєвої діяльності.

Структура дослідження. Робота складається із вступу, трьох розділів, які містять у собі дев'ять підрозділів, трьох висновків до розділів, загальних висновків та списку використаних джерел (33 найменування). Загальний обсяг роботи – 74 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У НАВЧАННІ

1.1. Психологічна характеристика учнів старших класів середньої школи та їх схильності до формування граматичної компетентності

Молодість є вирішальним періодом розвитку для початку поведінки та умов, які формують майбутнє здоров'я та умови життя. Закінчення середньої школи є важливим життєвим переходом і необхідним для майбутньої освіти та працевлаштування, і, отже, є основною метою державної політики та заходів.

Відсутність або низька освіта пов'язана з поганим психічним здоров'ям і є сильною детермінантою захворюваності та передчасної смертності. Освіта дає доступ до мереж соціальної підтримки та покращує роботу, фінансову грамотність і поведінку щодо здоров'я – всі фактори, що ведуть до більшої задоволеності життям. Особи, які не закінчили старшу середню школу, піддаються більшому ризику безробіття та низького доходу, а також більш ризикованій поведінці для здоров'я, ніж ті, що закінчили її.

Все більше досліджень пов'язують слабке психічне здоров'я і брак соціальних ресурсів із відсіванням зі школи. Наприклад, австралійське дослідження показало, що учні з попереднім дистрес-розладом мають вдвічі більші шанси кинути середню школу порівняно з тими, хто не мав.

Психічне здоров'я часто концептуалізують як проблеми з екстерналізацією, інтерналізацією або увагою або визначають як психічні розлади. Однак існує консенсус щодо того, що бути психічно здоровим – це більше, ніж відсутність проблем і симптомів, а також включає такі позитивні аспекти, як загальне самопочуття, сприйняття зв'язку та здатність формувати позитивні стосунки з іншими, висока самооцінка, висока самоефективність, а

також загальний гарний настрій [19, с. 12].

Позитивне психічне благополуччя – це концепція, яка часто охоплює гедонічний вимір, що охоплює те, як люди ставляться до себе та свого життя, і евдемонічний вимір, який є способом функціонування людей у повсякденному житті. Евдемонічний вимір головним чином зосереджується на мотиваційних і соціальних аспектах функціонування, хоча деякі дослідження визначають соціальне благополуччя як окремий компонент психічного здоров'я.

Дослідники концептуалізували евдемонічний добробут у своїй теорії самовизначення, згідно з якою автономія, компетентність і зв'язок розглядаються як три потреби для особистісного зростання, цілісності та благополуччя. Молодих людей також можна класифікувати з різними рівнями психічного здоров'я: процвітаючим, помірним або слабким психічним здоров'ям. Процвітаюче психічне здоров'я означає поєднання хорошого самопочуття та хорошого функціонування в житті, а слабе психічне здоров'я визначається як погане самопочуття та погане функціонування в житті.

Саме в старшому шкільному віці для підлітка стає найбільш актуальним розуміння себе, самопізнання. Він виділяє для себе певну сферу інтересів і діяльності, визначається, яку професію він хоче обрати в майбутньому.

На основі аналізу підходів до вивчення старшого шкільного віку кількох авторів зроблено висновок, що не можна окремо розглядати фізичне дозрівання старшокласника та соціальне середовище, оскільки вони комплексно впливають на розвиток особистості.

Підлітковий вік критичний, спазматичний, з періоду метання і зростання духовної незалежності старшокласник поступово рухається до усвідомлення власних цінностей, розуміння і прийняття себе, формування власної особистості. Крім того, психічні процеси в цьому віці відбуваються на тлі фізіологічних змін в організмі дитини.

Вік старшого школяра (15-17 років) прийнято відносити до ранньої юності. Характеризується період ранньої юності тим, що в цей час

завершується ламання в біологічному розвитку організму – статеве дозрівання. У дівчаток статеве дозрівання закінчилося задовго доти, у хлопчиків - трохи пізніше. Це для них уже минулий етап; виникла адаптація до того нового фізіологічного стану, що характеризує життєдіяльність організму.

Удосконалення нервового апарату, вищої нервової діяльності загалом призводить до точніших, адекватніших реакцій на різні впливи дійсності. Це проявляється у хорошому розвитку моторики юнака, у більш досконалій координації рухів, у їхній спритності.

У психічному розвитку юнаків та дівчат відбуваються серйозні зміни: змінюється діяльність їх мислення, пам'яті, уваги, сфера їх інтересів, вольових прагнень, почуттів та емоцій.

У школярів юнацького віку мислення стає більш систематичним та критичним. Старшокласники вимагають доказів та обґрунтування тих тверджень, які вони чують від вчителів, які оточують їх близьких. Вони люблять посперечатися, нерідко захоплюються дотепними виразами, красивими фразами, оригінальною формою висловлювання [20, с. 109].

Відбувається тим часом і вдосконалення пам'яті школярів. Це стосується не тільки того, що збільшується об'єм пам'яті, але й того, що значною мірою змінюються способи запам'ятовування. Поряд із діяльністю мимовільного запам'ятовування у старших школярів спостерігається широке застосування раціональних прийомів довільного запам'ятовування матеріалу.

Загальне емоційне самопочуття у цьому віці стає більш рівним, ніж у підлітків; як правило, немає різких афективних спалахів, які нерідко виникали у підлітків, немає також і поспішного судження про людей, їх якості і риси, таких необґрунтовано утворених вподобань, які властиві підлітку.

З'являється велика емоційна сприйнятливості до ряду явищ дійсності, багато дій і вчинків людей, повз яких проходив, наприклад, молодший школяр, і які починають викликати виразний емоційний відгук.

Вважається, що до п'ятнадцяти-шістнадцяти років загальні розумові

здібності вже сформовані, проте протягом раннього юнацького віку вони продовжують удосконалюватись. Юнаки та дівчата опановують складні інтелектуальні операції, збагачують свій понятійний апарат, їх розумова діяльність стає більш стійкою та ефективною, наближаючись у цьому відношенні до діяльності дорослих.

У цьому віці молоді люди набувають заснованої на розвитку операційного мислення здатності будувати умовиводи, висувати гіпотези і припущення, які засновані не тільки на станах і властивостях об'єктів, що спостерігаються, але і на їх можливих, передбачуваних станах і властивостях. Ця здатність проявляється не тільки при вирішенні суто інтелектуальних чи навчальних завдань, а й у соціальних зв'язках, міжособистісних стосунках.

Юнаки і дівчата починають ставити під сумнів цінності батьків. Порівнювати їх з іншими, менш консервативними або краще розуміють своїх дітей батьками, звинувачувати їх у лицемірстві - невідповідності їхньої поведінки принципам, що проголошуються. Юнак постійно порівнює дійсне з можливим і нерідко виявляє, що воно далеке від бажаного. Останнє нерідко буває характерно і для підлітків, але старшокласники можуть будувати свої висновки щодо цього вже на значно вищому інтелектуальному рівні, приходити до ширших і глибших узагальнень [21, с. 9].

В юності у молодій людини виникає проблема вибору життєвих цінностей. Юність прагне сформувати внутрішню позицію по відношенню до інших людей, а також моральних цінностей. Вибір внутрішньої позиції – дуже важка духовна робота. Молодій людині, яка звернулася до аналізу та зіставлення загальнолюдських цінностей та своїх власних схильностей та ціннісних орієнтацій, належить свідомо зруйнувати або прийняти історично зумовлені нормативи та цінності, які визначали його поведінку у дитинстві та підлітковому віці.

Юнака і дівчину повинні хвилювати багато серйозних питань: як знайти своє місце в житті, вибрати справу відповідно до своїх можливостей і здібностей, у чому сенс життя, як стати справжньою людиною та багато

іншого.

Багато дослідників вважають основним новоутворенням у старшому шкільному віці особистісне та професійне самовизначення, оскільки саме в самовизначенні, в обставинах життя в період раннього юнацького віку, у її вимогах до школяра криється найістотніше, що багато в чому характеризує умови, в яких відбувається формування його особистості.

Соціальний стан розвитку визначається в основному тим, що старший школяр стоїть на порозі виходу в самостійне життя. Йому слід ступити на кар'єрний шлях і визначити своє місце в житті (слід зазначити, що ці процеси дуже гнучкі). Саме тому змінюються вимоги до старшокласника та обставини, в яких він творився як особистість: він повинен бути готовий до праці, сімейного життя та виконання громадянських обов'язків.

Самовизначення, як особистісне, і професійне, – характерна риса юнацтва. Вибір професії впорядковує і призводить до системи підпорядкування всі його різноманітні мотиваційні тенденції, які від його безпосередніх інтересів, і з інших різноманітних мотивів, породжуваних ситуацією вибору.

Провідна діяльність – навчально-професійна. Мотиви, пов'язані з майбутнім, починають спонукати навчальну діяльність. Виявляється велика вибірковість до навчальних предметів. Основний мотив пізнавальної діяльності - прагнення здобути професію.

Юність – вирішальний етап формування світогляду. Тому світогляд пов'язане з вирішенням у юності сенсожиттєвих проблем. Явища дійсності цікавлять юнака не власними силами, а у зв'язку з його власним ставленням до них.

Світоглядний пошук включає соціальну орієнтацію особистості, усвідомлення себе як частки соціальної спільності (соціальної групи, нації тощо), вибір свого майбутнього соціального стану та способів його досягнення.

Фокусом всіх світоглядних проблем стає проблема сенсу життя («Для

чого я живу?», «Як жити?»). Юнак шукає глобальне та універсальне формулювання «служити людям», «приносити користь».

Юнацький вік характеризується не просто збільшенням обсягу знань, а й величезним розширенням розумового кругозору старшокласника, появою в нього теоретичних інтересів. Зрозуміло, конкретний рівень знань, теоретичних здібностей, широта інтересів у хлопців дуже неоднакові, але якісь зрушення у цьому напрямі спостерігаються в усіх.

Цьому віку властиві рефлексія та самоаналіз. Юнацький вік характеризується підвищеною емоційною збудливістю (неврівноваженість, різка зміна настрою, тривожність тощо). У той самий час що старше юнак, то сильніше виражено поліпшення загального емоційного стану.

Розвиток емоційності в юності тісно пов'язане з індивідуально – особистісними властивостями людини, її самосвідомістю, самооцінкою. Становлення сталої самосвідомості та стабільного образу "Я" - центральне психологічне новоутворення юнацького віку.

Складається система уявлень про себе, яке незалежно від цього, істинне воно чи ні, надає психологічну реальність, на що впливає поведінка, породжує ті чи інші переживання. До самосвідомості входить фактор часу (юнак починає жити майбутнім).

Усе це пов'язані з посиленням особистісного контролю, самоврядування, з новою стадією розвитку інтелекту, із відкриттям свого внутрішнього світу.

Відкриття свого внутрішнього світу, його емансипація від дорослих – головне набуття юності. Зовнішній світ починає сприйматися крізь себе. З'являється схильність до самоаналізу та потреба систематизувати, узагальнювати свої знання про себе (розібратися у своєму характері, почуттях, вчинках).

Важливе значення у розвитку особистості в юнацькому віці має спілкування з однолітками. По-перше, спілкування з однолітками є дуже важливим специфічним каналом інформації; по ньому юнаки дізнаються

багато необхідних речей, які з тих чи інших причин їм не повідомляють дорослі.

По-друге, це специфічний вид діяльності та міжособистісних відносин. Спільна діяльність виробляє в дитини необхідні навички соціальної взаємодії, вміння підкорятися колективній дисципліні і водночас відстоювати свої права, співвідносити особисті інтереси з громадськими. Поза суспільством однолітків, де взаємини будуються принципово на рівних засадах і статус треба заслужити і вміти підтримувати, неможливо виробити комунікативні якості.

По-третє, це специфічний вид емоційного контакту. Свідомість групової приналежності, солідарності, товариської взаємодопомоги не тільки полегшує юнакові автоматизацію від дорослих, а й дає йому надзвичайно важливе почуття емоційного добробуту і стійкості. Чи зумів він заслужити повагу та любов рівних, товаришів, має вирішальне значення для юнацької самоповаги.

Зростання впливу однолітків з віком проявляється насамперед у тому, що збільшується кількість часу, який проводять старшокласники серед ровесників, порівняно з часом, що проводиться з батьками. Норми та критерії, прийняті у колі однолітків, стають у деяких відносинах психологічно більш значущими, ніж ті, які існують у старших. Зрештою, зростає потреба у визнанні та схваленні з боку однолітків.

Доречним буде пошук супутника життя та однодумців, зросте бажання співпрацювати з людьми, зміцнішають стосунки зі соціальною групою, з'явиться відчуття близькості з деякими людьми.

Перед підлітком, який набув здатність до узагальнення, а потім і перед юнаком постає завдання об'єднати все, що він знає про себе самого як про школяра, сина (дочки), друга, оповідача і т.д. всі ці ролі він має зібрати в єдине ціле, осмислити, пов'язати з минулим та проектувати у майбутнє. Якщо молода людина успішно справляється із завданням набуття ідентичності, то у нього з'являється відчуття того, хто він є, де знаходиться і куди йде. В іншому випадку виникає «плутанина ролей» або «сплутана ідентичність».

У юності кожної людини трапляється перше кохання або перша дружба – події та пов'язані з ними переживання, які не тільки залишаються в пам'яті людини, а й впливають на все її життя.

Юність – унікальний період входження людини у світ культури, коли вона має не тільки інтелектуальну, а й фізичну можливість багато читати, подорожувати, ходити в музеї, на концерти, ніби заряджаючи енергією культури на все життя. Якщо цей шанс упускається в юності, часто надалі буває неможливим таке свіже, інтенсивне та вільне, не пов'язане з професійними, батьківськими чи іншими потребами прилучення до культури.

У юнацькому віці вже чітко видно спрямованість особистості. Одні старшокласники чітко спрямовані у діяльність; навіть якщо основна сфера їхньої діяльності ще не визначена, такі юнаки відрізняються вираженою потребою у досягненні, умінням ставити перед собою конкретні цілі, розподіляти та планувати свій час. Інші живуть головним чином уявою; світ їхньої фантазії та мрії часто погано поєднуються з практичним життям. Треті пасивно плывуть за течією, орієнтуючись переважно на задоволення своїх сьогоdnішніх потреб у спілкуванні, емоційному комфорті і не надто замислюються про майбутнє. Четверті захоплюються всім потроху [22, с. 10].

Юність – період життя людини, розміщений онтогенетично між підлітком і дорослістю. Саме в юності відбувається становлення людини як особистості, коли молода людина, пройшовши складний шлях онтогенетичної ідентифікації уподібнення іншим людям, привласнила від них соціально значущі властивості особистості, здатність до співпереживання, до активного морального ставлення до людей, до себе і до природи; здатність до засвоєння конвенційних ролей, і правил поведінки у суспільстві та інших.

Отже, ранній юнацький вік можна охарактеризувати в такий спосіб. У психічному розвитку юнаків та дівчат відбуваються серйозні зміни: змінюється діяльність їх мислення, пам'яті, уваги, сфера їх інтересів, вольових прагнень, почуттів та емоцій.

В юності у молодій людини виникає проблема вибору життєвих

цінностей.

Багато дослідників вважають основним новоутворенням у старшому шкільному віці особистісне та професійне самовизначення. Соціальна ситуація розвитку описує момент, коли учень старших класів готується до самостійного вступу в доросле життя.

Провідна діяльність – навчально-професійна. Мотиви, пов'язані з майбутнім, починають спонукати навчальну діяльність. Виявляється велика вибірковість до навчальних предметів. Основний мотив пізнавальної діяльності - прагнення здобути професію.

Юність – вирішальний етап формування світогляду. Світоглядний пошук включає соціальну орієнтацію особистості, усвідомлення себе як частки соціальної спільності, вибір свого майбутнього соціального стану та способів його досягнення.

Граматична компетенція – це правильна побудова словосполучень і речень, правильне вживання й узгодження часів, уміння будувати частини мови та різні види речень. Характеристики граматичної компетенції включають: здатність розуміти і виражати зміст, правильно створювати і розпізнавати фрази і речення, створені за цими принципами (що протилежно запам'ятовуванню і відтворенню їх стійких формул); вживання граматичних форм рідної та іноземної мови без усвідомлення наявності в них здатності корегуватись відповідно до правил і норм граматики (рід, число, відмінок тощо), почуття граматичної форми, правильного вживання граматичних форм, словесні знання граматичного ладу мови, знання морфологічної та синтаксичної системи мови (видів форм), а також зведення правил.

Граматична компетенція передбачає знання лексики, морфології, синтаксису, фонетики та системи письма мови з метою побудови осмислених і зв'язних висловлювань; контроль граматичних понять, а також способів вираження граматичних категорій; здатність адекватно використовувати граматичні події в мовленнєвій діяльності в різноманітних ситуаціях спілкування для вирішення мовленнєвих проблем.

Отже, граматична компетентність – це наявність в учня таких знань, умінь, особистісних якостей, які можна представити у вигляді побудови таких елементів: мотиваційного, гностичного, діяльнісного та особистісного.

1.2 Вимоги до формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи

Метою навчання мови виступає іншомовна комунікативна компетенція. Вітчизняні дослідники мали таку позицію щодо того, що іншомовна комунікативна компетенція - це здатність і готовність до іншомовного спілкування, сприйняття і розуміння іншомовного партнера, а також адекватно і своєчасно висловити свої розумові наміри.

Вивчення іноземної мови покликане допомогти тому, хто навчається, як суб'єкту освітнього процесу усвідомити той факт, що він постійно змушений перебувати в ситуації поєднання (накладення) двох різних лінгвокультур. Зокрема, граматичні явища (разом з іншими мовними явищами) відображають культурний концепт носіїв мови, а знайомство учнів з новими граматичними явищами неминуче веде до зіткнення і порівняння концептів рідної та іншомовної культур.

У процесі навчання мови учні розвивають свою компетенцію, за допомогою якої відбувається формування решти ключових і (на профільному етапі навчання) найелементарніших основ професійних компетенцій з метою вирішення завдань соціальної діяльності в її різних сферах. Іншомовна комунікативна компетенція включає в себе лінгвістичну, соціолінгвістичну, соціокультурну та соціальну, дискурсивну, стратегічну компетенції. У цьому дослідженні інтерес представлений до лінгвістичної компетенції, складовою частиною якої виступає граматична компетенція [23, с. 309].

Лінгвістична компетенція - система знань про мову, що дає змогу тому,

хто говорить, відтворювати й розуміти нескінченну кількість речень. Лінгвістична компетенція проявиться в чистому вигляді тільки тоді, коли мовець опиниться в ідеальних умовах, тобто будуть відсутні обмеження, пов'язані з ресурсами пам'яті та відволікаючі чинники, що практично неможливо.

Можна зазначити, що сучасна мета навчання іноземних мов не зводиться лише до формування мовних навичок і мовленнєвих умінь. Як йшлося вище, учні формують і розвивають комунікативну компетенцію через інші компетенції. Основними компонентами комунікативної компетенції є: лінгвістичний (знання граматики та лексики), дискурсивний (комунікативне вживання мови), прагматичний (досягнення комунікативної мети), стратегічний (подолання комунікативних невдач) і соціокультурний (володіння нормами поведінки).

Розглянемо детальніше визначення лінгвістичної компетенції та виокремимо її складові. У 2001 році Рада Європи у своїй монографії визначає це поняття як знання словникових одиниць і володіння формальними правилами, за допомогою яких словникові одиниці можна перетворити на осмислені висловлювання.

Тим самим виділивши в лінгвістичній компетенції такі компоненти:

- 1) граматичний, який включає такі поняття, як артиклі, займенники, прийменники, допоміжні дієслова, сполучники та частки, рахункові слова та інші правила граматичного ладу мови;
- 2) лексичний, що є знанням словникового складу мови, такі як фразеологічні одиниці та окремі слова;
- 3) семантичний, де учень має засвоїти лексичні, прагматичні та граматичні семантики слова та оперувати ними в мовленні;
- 4) фонологічний, що є вмінням сприймати та відтворювати іншомовне мовлення;
- 5) орфоепічний, що є вмінням правильно читати слова відповідно до його графічної форми;

б) орфографічний, що є знанням символів, які використовуються при створенні письмового тексту [24, с. 309].

У межах даної роботи дослідницький інтерес становить перший компонент, тобто граматичний. Для цього варто розглянути структуру граматичної компетенції та дати визначення терміну граматики.

Грамматика завжди була об'єктом постійних суперечок у методиці. Відомі різні підходи до вирішення питання про роль і місце граматики в навчанні іноземної мови. Грамматика - це один із ключових і важливих компонентів і мета навчання при вивченні іноземної мови.

За допомогою граматики проводилося навчання будь-якої мови, як правило, побудованої за зразком і подобою латинської. Граматику вивчали як особливий предмет і самоціль. До її поняття включаються різні розділи науки про мову, наприклад, такі, як словотвір і фонетика, а також орфографія, елементи лексикології, фразеології та стилістики.

Граматику рекомендується вводити в обсязі, необхідному для практичного оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації, тобто підпорядкувати роботу над граматичним аспектом вирішенню практичних завдань навчання. Основною метою навчання граматики є розвиток граматичних навичок як одного з найважливіших компонентів мовленнєвих умінь говоріння, аудіювання, читання, письма.

Недостатній рівень граматичних навичок стає нездоланим бар'єром на шляху розвитку не лише мовної, а й мовленнєвої та соціокультурної компетенції. Складнощі оволодіння граматикою та мовні складнощі зрозумілі. Вони лежать на поверхні й зіткнення очевидні [25, с. 45].

Грамматична компетенція включає здатність розуміти та виражати певний зміст, оформлюючи його у вигляді фраз і речень, побудованих за правилами даної мови, що відрізняється від механічного відтворення доступних зразків.

Уміння будувати речення для вираження певного змісту є найважливішою складовою комунікативної компетенції, тому граматичній

компетенції приділяється велика увага під час планування та реалізації навчального процесу та розробки тестів. Робота з розвитку граматичної компетенції включає добір, систематизацію та поступовий виклад і освоєння нового матеріалу, починаючи з коротких простих речень і закінчуючи загальними складними реченнями.

Структура граматичної компетенції розглядається крізь призму теоретичного, мовного, мовленнєвого та соціолінгвістичного компонентів, що вибирають, своєю чергою, такі мікроелементи, як граматичні знання, навички та вміння, здатність користуватися різними граматичними засобами, а також здатність і готовність мовця варіювати різними граматичними засобами в його мовленнєвій діяльності в ході спілкування для передачі певного комунікативного змісту адекватно соціокультурному контексту спілкування.

Граматична компетенція представлена як здатність використання граматичних засобів мови і вона має бути розглянута як сукупність принципів, що керують з'єднанням лексичних елементів у значущі фрази і речення. Граматична компетенція – це здатність до розуміння і вираження думки в процесі виробництва і розпізнавання грамотно сформульованих фраз і речень відповідно до цих принципів.

Переходячи до питання структури граматичної компетенції, необхідно визначити роль знань, навичок і вмінь. Під граматичним знанням ми розуміємо володіння учнями системою мови, інформацією про функції мови, що вивчається, у суспільстві, країнознавчою та культурологічною інформацією, що сприяє найефективнішому оволодінню мовою як засобом спілкування [26, с. 4].

Словник лінгвометодичних термінів пропонує таке трактування поняття граматична навичка: автоматизований компонент свідомо виконуваної мовленнєвої діяльності, що забезпечує безпомилкове вживання граматичних форм у мовленні. Володіння граматичними навичками передбачає вміння виконувати мовленнєву дію, обираючи модель, яка підходить для мовленнєвого завдання в конкретній комунікативній ситуації, і здійснювати

правильне оформлення мовленнєвої одиниці відповідно до норм мови [27, с. 209].

Граматичне вміння ми розуміємо як засвоєний спосіб виконання дій, що забезпечується сукупністю набутих знань і навичок. Однією з основних цілей навчання в галузі граматичної сторони мови є формування в учнів граматичних навичок як одного з базових компонентів усіх видів мовлення.

Для того, щоб створити систему завдань, які сформуують граматичні навички найчастіше звертаються до підручників. До рекомендацій Міністерства освіти України відносяться підручники з англійської мови автору О. Карпюк. В підручнику є багато завдань на аудіювання, читання, письмо, роботу в команді/парі і завдання для розвитку навичків та вмінь комунікації в групі. В кожній темі є великий розділ присвячений лексиці, граматиці і додатковим завданням для засвоєння матеріалу.

Крім підручників є багато онлайн-ігор, за якими можна вивчити багато правил і слів, та застосовувати не тільки вдома, а і на уроці. Серед найпопулярніших є Influent (гравець потрапляє у 3D-реальність сучасної квартири, для того, щоб дізнатися назву предмету іноземною мовою, його можна сканувати, навівши мишкою. У процесі гри, мандруючи віртуальною квартирою, кожен учень зможе в інтерактивній формі вивчити назви предметів, які використовуються в повсякденному житті. У грі пропонується опанувати понад 420 іменників, прикметників, дієслів та їх синоніми. Окрім англійської, за допомогою цієї гри можна вивчати ще 17 мов), Bubbles (проста онлайн-гра, в ході її потрібно скласти речення, яке описує малюнок. Для цього необхідно обрати у правильній послідовності відповідні за змістом слова-бульбашки. Для гри можна обрати будь-яку з 28 категорій: особисті речі, їжа, тварини, спорт, робота, природа, кольори, букви або частини тіла) і такі сервіси як Kahoot, LearningApps, Jamboard, Padlet.

Отже, згідно Навчальних програм з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класів, граматичні компетентності учнів на належному

рівні формуються, коли учень: демонструє відносно високий рівень граматичного контролю, не припускається помилок, які призводять до непорозумінь, добре володіє мовними структурами та деякими складними граматичними конструкціями, хоча часто вживає останні з деякими неточностями, вживає досить правильно поширені структури в передбачуваних ситуаціях, вживає прості структури правильно, але може допускати елементарні помилки. Зазвичай, те, що він/вона хоче сказати, є зрозумілим.

Висновки до розділу 1

1. Психологічна характеристика учнів старших класів середньої школи та їх схильності до формування граматичної компетентності залежить від таких факторів:

а) серйозні зміни у психічному розвитку юнаків та дівчат. Мислення стає більш систематичним та критичним. Старшокласники вимагають доказів та обґрунтування тверджень, наведених старшими. Відбувається тим часом і вдосконалення пам'яті. Значною мірою змінюються способи запам'ятовування. Також спостерігається широке застосування раціональних прийомів довільного запам'ятовування матеріалу;

Загальне емоційне самопочуття у цьому віці стає більш стабільним, ніж у підлітків; як правило, немає різких афективних спалахів. З'являється велика емоційна сприйнятливості до ряду явищ дійсності, багато дій і вчинків людей. Юнаки і дівчата починають ставити під сумнів цінності батьків та порівнювати їх з іншими. Вважається, що до п'ятнадцяти-шістнадцяти років загальні розумові здібності вже сформовані, проте протягом раннього юнацького віку вони продовжують удосконалюватись;

б) соціальна умова розвитку. В основному це означає, що старший учень знаходиться на порозі приватного життя. Поряд з цим змінюються вимоги до

старшокласників та обставини, в яких вони створюються як особистості. Самовизначення, як особисте, так і професійне, є характерною рисою молодості. Вона організовує вибір кар'єри і керує системою підпорядкування всіх різних мотиваційних тенденцій. Молодість – важливий етап формування світогляду, так як він пов'язаний з вирішенням значущих життєвих проблем у молодості. Події дійсності приваблюють юнака не своєю силою, а зв'язком з його ставленням до них;

в) спілкування з однолітками, яке має важливе значення у розвитку особистості в юнацькому віці. По-перше, по ньому юнаки дізнаються багато необхідних речей, які з тих чи інших причин їм не повідомляють дорослі.

По-друге, ця спільна діяльність виробляє в дитини необхідні навички соціальної взаємодії, вміння підкорятися колективній дисципліні і водночас відстоювати свої права, співвідносити особисті інтереси з громадськими.

По-третє, це специфічний вид емоційного контакту. Свідомість групової приналежності, солідарності, товариської взаємодопомоги не тільки полегшує юнакові автоматизацію від дорослих, а й дає йому надзвичайно важливе йому почуття емоційного добробуту і стійкості.

Вимоги до формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи:

а) у процесі навчання мови учні повинні розвивати свою компетенцію, за допомогою якої відбувається формування решти ключових і найелементарніших основ професійних компетенцій з метою вирішення завдань соціальної діяльності в її різних сферах. Іншомовна комунікативна компетенція включає в себе лінгвістичну, соціолінгвістичну, соціокультурну та соціальну, дискурсивну, стратегічну компетенції. У цьому дослідженні інтерес представлений до лінгвістичної компетенції, складовою частиною якої виступає граматична компетенція;

б) граматику рекомендується вводити в обов'язки, необхідному для практичного оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації, тобто підпорядкувати роботу над граматичним аспектом за допомогою вирішення

практичних завдань навчання. Основною метою навчання граматики є розвиток граматичних навичок як одного з найважливіших компонентів мовленнєвих умінь говоріння, аудіювання, читання, письма;

в) структура граматичної компетенції повинна розглядатися крізь призму теоретичного, мовного, мовленнєвого та соціолінгвістичного компонентів, що вбирають такі мікроелементи, як граматичні знання, навички та вміння, здатність користуватися різними граматичними засобами.

РОЗДІЛ 2

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

2.1. Особливості використання сучасних інформаційних технологій у навчанні іноземних мов

Інформаційні технології не чужі для еволюції; вони розвиваються пліч о пліч з людьми та нашою невгамовною спрагою до прогресу.

Від стародавніх печерних малюнків до слів і фольклору, складність того, що ми можемо створити, обмежується лише тим, скільки часу нам знадобиться, щоб удосконалити інформаційні технології.

У 1945 році розробка концепції збережених програм дозволила зчитувати програми в комп'ютер. Його значення, можливо, не було повністю усвідомлено в той час, але завдяки цьому можливості інформаційних технологій значно зросли. Ця розробка заклала основу для безпрецедентних досягнень, які відбулися в ІТ на наступні 50 років.

Більш сучасне визначення інформаційних технологій - використання будь-яких комп'ютерів, сховищ, інфраструктури, процесів і мережевих та інших фізичних пристроїв для створення, обробки, зберігання, захисту та обміну всіма формами електронних даних .

Це означає, що кожен комп'ютерний пристрій і вся життєво-важлива технологія, пов'язана з функціями й операціями цих комп'ютерів, у тому числі пов'язані з цим завданням, підпадають під «інформаційні технології». Цей термін можна розділити на шість секторів: ІТ-підтримка, мережа, кібербезпека, комп'ютерні системи, програмування та Всесвітня павутина.

Інформаційні технології в країнах, що розвиваються, завжди є новою і важливою темою, і погляд на них як на альтернативу традиційній освіті,

особливо в галузі вивчення та викладання англійської мови, змушує консервативні освітні системи та викладачів мати песимістичний погляд на це.

Деякі з них розглядають інтернет-курси та університети як компанії, які випускають сертифікати. У країнах, що розвиваються, він займає особливе місце у викладанні мов, де він не лише доповнює традиційну освіту, а й працює незалежно як онлайн-курси іноземних мов, онлайн-інститути та віртуальні університети [1].

Загальнонаціональний карантин у відповідь на COVID-19 змусив багато учнів залишитися вдома. Це доводить важливість онлайн-викладання мов після етапу COVID-19. Інтернет вже є невід'ємним елементом освіти в (розвиненіших) країнах, і ми можемо бути впевнені, що його всесвітнє освітнє значення продовжуватиме зростати протягом цього десятиліття.

Використання інтернету відіграє вирішальну роль у навчанні певної мови, починаючи від шкільного та закінчуючи вищою освітою.

Інтернет, безсумнівно, викликав безперервні дебати та занепокоєння в освітньому співтоваристві. З одного боку, багато фахівців у галузі освіти зайняті переосмисленням поняття школи та університету таким чином, щоб вона відповідала вимогам епохи інтернету.

Сьогодні інтернет надає широкий спектр можливостей, пов'язаних із різними аспектами освіти. В даний час глобальна мережа дозволяє нам здобути вищу освіту, вивчати іноземну мову за бажанням, освіжити давно набуті знання. Щодо вивчення іноземної мови, то за допомогою інтернету можна значно покращити свої мовні навички, а також вивчити мову практично з нуля.

Це можливо за допомогою спеціальних сервісів, які дозволяють не тільки вивчати мову онлайн, але й спілкуватися з носіями мови, дивитися відео на іноземній, що вивчається мові з необхідними коментарями до лексичної структури відео.

Всі програми, призначені для вивчення іноземної мови мають одну загальну ваду: обсяг закладеного в них навчального матеріалу мінімальний, і

хоча курс вивчення мови можна назвати повноцінним, а саму програму – дуже успішною та ефективною, проте обсяг навчального матеріалу, закладеного в програму, не дає можливостей для досягнення рівня вільного володіння іноземною мовою [2, с. 45].

У зв'язку з цим, оскільки розміри інтернет-ресурсів величезні, інтернет надає необмежені можливості вивчення іноземної мови. Глобальна мережа надає необмежену кількість навчальних матеріалів, включаючи будь-яку важливу інформацію, матеріали з регіональної географії, газетні та журнальні статті, навчальну літературу.

Це показує високу важливість онлайн-програм вивчення іноземної мови і ці програми є одними з неминучих вимог нашої епохи. В епоху після COVID-19, коли важливе соціальне дистанціювання, уроки проведені методом інформаційних технологій показали, що онлайн-програми вивчення іноземної мови стануть кроком вперед у розвитку освіти в суспільстві. Тому дуже важливо зосередитися на програмах.

Однак варто зазначити, що онлайн-програми для вивчення мови мають знайти нові методи навчання, які відмінні від традиційних методів. Інструменти освітніх технологій дуже подобаються вчителям мови через їх внесок у посилення активної участі учнів і максимізацію позитивних результатів вивчення мови. Використання технологій стало важливою частиною процесу навчання в аудиторіях і поза ними і розглядається як основна вимога в сучасних школах і університетах.

Сучасні технології викладання та вивчення мов включають, але не обмежуються, лінгафонними лабораторіями, оцифровкою, мультимедійними пристроями, мобільними телефонами, аудіо/візуальним мультимедійним контентом, рішенням EdTech та соціальними медіа, які можуть сприяти швидшому та більш всебічному розвитку мови.

Наприклад, застосування мультимедійного контенту в класі могло б інтегрувати друковані тексти, відео, навчальні ігри та інтернет, щоб ознайомити учнів зі словниковим запасом і структурою мови.

Переваги використання інформаційних технологій при вивченні мови для вчителя [3, с. 230]:

1. Створює краще навчальне середовище.

У навчальному середовищі, керованому технологіями, гнучкі класні кімнати, де об'єднані під'єднані пристрої, аудіовізуальні інструменти та цільові меблі, сприяють позитивному залученню учнів і поєднанню самостійного навчання, навчання в малих групах і цілим класом, яке зараз вважається важливим для успішності учнів.

2. Збільшує можливості значно ширшого спектру методів навчання мови.

Порівняно з традиційними методами навчання мови, які можуть зробити учнів пасивними та нудьгуючими, сучасні стратегії навчання мови передусім використовують мультимедіа, комунікативні підходи до навчання мови, різноманітні доступні ресурси та навчальні ігри, що дає учням можливість суттєво розширити свій контакт із цільовою мовою і таким чином здобути їх власні знання.

3. З'єднує класну кімнату з реальним світом.

Технології в класі, такі як відео, зображення та програмні рішення, дають змогу вчителям включати ширший реальний світ у клас. Перетворення теорії на практичний досвід мотивує учнів до практики та глибокого занурення у вивчення мови.

Переваги використання інформаційних технологій при вивченні мови для дитини [4, с. 490]:

1. Більш широке знайомство з цільовою мовою та культурою.

Технологія розширює можливості учнів для справжньої взаємодії з носіями мови та іншими особами, які вивчають мову на різних рівнях у класі чи поза ним. Практика веде до досконалості, а вивчення мови завдяки багатим технологіям робить це можливим.

2. Вища мотивація та увага.

Перетворюючись із пасивних реципієнтів на активних учнів, школярі

можуть відчувати велике захоплення від вивчення мови та мати мотивацію більше практикуватися, використовуючи пристрої, за допомогою яких вони можуть практикувати мову за допомогою таких функцій, як розпізнавання голосу та інтерактивні мультимедійні вправи тощо.

3. Гнучке навчання.

Набагато більше свободи надається учням у класі, щоб вирішувати, як вони підходять до мови та вибирати, коли та де навчатися поза класом. Самостійне прийняття рішень та особиста відповідальність стимулюють більш глибоке та збагачувальне лінгвістичне занурення.

За допомогою інформаційних технологій можуть бути відпрацьовані наступні навички [5, с. 109]:

1. Вимова та розмовні навички.

Навчитися вимовляти іноземні слова та речення є ключовою відправною точкою вивчення мови. Відеофрагменти для учнів можуть надати детальні вказівки, які показують, як правильно рухати язиком і щелепою, щоб отримати певний звук.

Технологія розпізнавання мовлення допоможе учням правильно вимовляти загальні слова та фрази, і вони отримають цілеспрямований зворотний зв'язок і бали, щоб отримати правильні звуки.

Окрім можливості індивідуальної практики, програмні рішення можуть групувати учнів у пари для розмовної взаємодії та робити спілкування більш продуктивним. Таким чином, викладачі можуть ефективніше керувати уроком та дозволити учням витратити більше часу на спілкування та активне навчання.

1. Навички аудіювання.

Викладачі можуть запускати широкий спектр оцінюваних ресурсів для аудіювання, спеціально розроблених для учнів, щоб покращити навички аудіювання.

Можна використати низку доступних веб-сайтів і автентичних матеріалів для прослуховування, таких як виступи TED і випуски новин на

основі того, що учні вже навчилися, та їхніх інтересів. Кожен учень може отримати справді персоналізований досвід, навіть якщо він вивчає ту саму тему.

2. Навички читання.

Розуміння прочитаного вимагає опанування основ, мови та навичок мислення вищого рівня. Вчителі мають змогу вибрати доступні матеріали, від матеріалів для поповнення словникового запасу до матеріалів для підготовки до іспитів, щоб крок за кроком покращувати розуміння прочитаного в учнів.

Програмні рішення відстежують прогрес учнів, що покращує їхнє усвідомлення своїх слабких і сильних сторін і, таким чином, надає адаптовані тексти для читання для підвищення конкретних навичок.

4. Навички письма.

Програмне забезпечення для вивчення мови може функціонувати для мозкового штурму та візуалізації ідей учнів, послідовного впорядкування їхньої інформації тощо. Інструменти перевірки орфографії автоматично перевіряють усе, що учні вводять, що полегшує виявлення та швидке виправлення помилок. Блоги дозволяють учням створювати більш виразні особисті записи або рецензувати колег під час перегляду спільних чернеток письмової роботи. Усі доступні програмні рішення можна ефективно використовувати для вдосконалення навичок письма учнів.

Отже, від школи до вищої освіти використання інтернету відіграє важливу роль у навчанні, та зокрема, вивченні іноземних мов.

Сьогодні інтернет пропонує можливості, пов'язані з різними галузями навчання. Зараз глобальна мережа дозволяє здобути вищу освіту, за бажанням вивчити іноземну мову, відновити знання, отримані протягом тривалого часу. За допомогою інтернету для вивчення іноземної мови можна значно підвищити свої мовні навички.

Це можливо за допомогою спеціальних сервісів, які дозволяють не тільки вивчати мову онлайн, а й спілкуватися з носіями мови, вивчати важливі коментарі до відео, дивитися відео іноземною мовою тощо.

2.2. Місце інтернет-ресурсів у площині інформаційних технологій.

Сьогодні ми всі живемо в епоху, відому як інформаційна ера. Конвергенція потужних комп'ютерів із телекомунікаційними технологіями за останні три десятиліття прискорила третій фундаментальний зсув в історії людства, відомий як революція знань або інформаційна революція.

У наш інформаційний вік інтернет став найпопулярнішим способом спілкування. Інтернет революціонізує та покращує спосіб спілкування між нами як людьми, як локально, так і по всьому світу [6, с. 67].

Дійсно, інтернет – це мережа мереж, кожна з яких складається з комп'ютерів, пов'язаних один з одним, щоб користувачі кожного комп'ютера могли обмінюватися інформацією.

Термін інтернет-ресурси стосується різноманітних ресурсів в електронному форматі, які надають інформацію або індикатор інформації, що доступні через інтернет. Розширене використання інструментів інтернету в електронній торгівлі, отриманні інформації та діяльності спільноти тощо призвело до впливу інтернет-ресурсів на різні верстви суспільства.

Підприємства та інші організації зацікавилися інтернетом як засобом для реклами своїх продуктів чи послуг, а також для надання іншої інформації. Вони створюють веб-сторінку, щось на зразок вітрини електронного магазину. Як тільки адреса веб-сторінки організації відома, потенційні клієнти можуть використовувати браузер для «шопінгу» або перегляду інформації. Однак, як і на будь-якому ринку, не всі продукти, послуги чи інформація, що надаються в інтернеті, є корисними.

Витрати розподіляються між усіма користувачами, корпоративними та індивідуальними. Однак кінцевому користувачеві не обов'язково виставляється рахунок за міжміський телефонний зв'язок, навіть якщо він

відвідав багато міжнародних сайтів. Більшість користувачів мають обліковий запис у місцевого комерційного постачальника послуг інтернету, який у багатьох випадках виставляє користувачеві фіксовану щомісячну плату. Провайдери зазвичай надають місцевий номер, щоб уникнути додаткових витрат на телефон.

Ресурси, доступні в інтернеті та електронному світі, подібні до традиційних джерел інформації і можуть розглядатися як електронний еквівалент друкованих ресурсів, але є кілька інших інноваційних продуктів, які також не мають свого еквівалента в друкованому вигляді. Крім того, їх неможливо відтворити у форматі друку через обмеження друкованих носіїв [7, с. 100].

Підключення до інформаційної магістралі – мережі – є обов'язковим для доступу до зовнішнього світу. Доступність пропускної здатності має бути належним чином визначена та врахована для задоволення різноманітних вимог користувачів. Продуктивність мережевого середовища визначається факторами апаратного забезпечення (комутатори, маршрутизатори, сервери тощо) та програмного забезпечення (операційна система, прикладні програми) [8, с. 19].

Проектування та створення інфраструктури для відповідного мережевого середовища в бібліотеці є більш важливим і може мати великий вплив на її інформаційні послуги. Мережне середовище має існувати у всій організації, щоб задовольняти її інформаційні потреби. Для успішного функціонування електронної бібліотеки має бути гарантована доступність мережі для користувачів.

Для цього, повинна бути доступна хороша пошукова система, яку користувачі повинні мати можливість ефективно використовувати для пошуку відповідних документів за допомогою пошуку за ключовими словами. Доступ до настільного комп'ютера може бути забезпечений шляхом розробки відповідного веб-сайту з простими гіперпосиланнями та може бути опублікований у мережевому середовищі за допомогою веб-технологій.

Інтернет-ресурси включають все, що було опубліковано в цифровому вигляді або в інтернеті. Ось кілька прикладів поширених інтернет-ресурсів [14, с. 84]:

1. Веб-сайти.

Більшість інформації, яку ви знайдете в інтернеті, публікується на веб-сайтах. Майте на увазі, що немає фіксованих правил щодо того, що можна розповсюджувати в інтернеті, тому веб-сайти, які ви там знайдете, значно відрізнятимуться за якістю інформації, яку вони містять, і за достовірністю джерел, використаних для їх створення. Ви повинні використовувати навички критичного мислення, щоб визначити, які сайти найкращі, а яких слід уникати.

2. Блоги.

Блоги – це тип інтерактивного журналу, де автори пишуть, а читачі відповідають. Блоги дуже відрізняються за якістю інформації та достовірністю джерел. Багато експертів, авторитетних журналістів і громадських діячів публікують блоги, і вони можуть бути більш надійними ресурсами, ніж блоги інших.

Знову ж таки, ви повинні використовувати навички критичного мислення, щоб визначити, які блоги будуть корисними для вашого дослідження, а які не будуть доречними.

3. Дошки оголошень, списки обговорень та кімнати для чатів.

Ці електронні ресурси існують для різноманітних тем. Найкраще уникати їх для дослідницьких цілей, оскільки більшість із них мають соціальний, а не науковий характер, і тому не будуть мати великої цінності як академічний ресурс.

4. Мультимедіа.

Інтернет пропонує невичерпну кількість мультимедійних ресурсів, включаючи онлайн-трансляції, подкасти, зображення, аудіофайли, PDF-файли та інтерактивні веб-сайти.

Наостанок зазначимо, що хоча інтернет може бути корисним у дослідницькому процесі, ви повинні стежити за непрацюючими посиланнями,

неперевіреною інформацією, сумнівними результатами пошукових систем і платою за повнотекстові матеріали.

Веб-сайти, запропоновані такими пошуковими системами, як Google, можуть не надавати доступу до інформації визнаного авторитету та наукової дослідницької літератури (наприклад, рецензованих журналів), яка потрібна вам для занять або досліджень.

З розвитком технологій одна з головних ролей бібліотек полягатиме в тому, щоб допомагати відвідувачам розрізняти якість, точність і цінність інформації, яку вони знаходять. Наприклад, спроба того самого пошуку в кількох пошукових системах дасть різні результати.

Мета: Для чого створено сайт? Для чого він призначений? Чи справді він працює? Подивіться на сторінки, що розповідають про сайт, покажчик сайту, рядок меню, зміст і перевірте сам текст, щоб допомогти вам визначити мету.

Повноваження: чи є автор або продюсер сайту кваліфікованим і авторитетним? Чи регулярно оновлюється інформація?

Сфера: Що насправді охоплює сайт? Наскільки широким є покриття?

Аудиторія: Для кого створений сайт? Якщо, наприклад, сайт стосується здоров'я, чи призначений він для неспеціаліста чи для лікаря? Для дитини чи для дорослого?

Формат: Як влаштований сайт? Чи має він індекс? Чи простий він у використанні та навігації?

Безкоштовне вивчення інтернет-ресурсів виявляється надзвичайною справою для багатьох учнів із невеликими попередніми знаннями. Використовуючи стратегію індексування веб-навчання, доступні тематичні веб-сайти вибираються, індексуються та оцінюються вчителями або експертами як для підготовки до лекцій, так і для подальших дій, а також для збагачення лекцій у аудиторії.

Цей підхід підкреслює важливість автентичних і складних сценаріїв навчання для отримання та передачі знань. Замість того, щоб зменшувати складність інтернет-ресурсів, цей підхід наголошує на підтримці учнів для

ефективної роботи з цими автентичними матеріалами. Наприклад, експертне моделювання стратегій, методи картографування або стратегічні вказівки виявилися ефективними інструментами навчання в складних навчальних середовищах. Іншими варіантами цього підходу є аналіз і навчання когнітивних стратегій для пошуку в Інтернеті та стратегій управління знаннями.

Ресурси включають веб-сайти для ідентифікації інформації про певні сайти, включаючи архівну інформацію, знайдену в Інтернеті про ці веб-сайти.

Інформаційні ресурси веб-сайту включають п'ять загальних категорій онлайн-ресурсів: пошук інформації на веб-сайтах, пошук старих веб-сторінок, інформація про веб-сервер, перевірки безпечного перегляду та переклад веб-сайту чи тексту. Кожна з категорій містить кілька різних ресурсів для дослідника. Знайти інформацію на веб-сайтах містить кілька сайтів, які цікавлять дослідника для визначення інформації веб-сайту.

Отже, інтернет – це мережа мереж, де комп'ютери з'єднані разом, щоб користувачі могли обмінюватися інформацією.

Термін «інтернет-ресурси» стосується ресурсів, доступних в електронному форматі, які надають різноманітну інформацію або показники, які можна знайти в Інтернеті. Широке використання інструментів інтернету в електронній торгівлі, отриманні інформації та громадській діяльності тощо зробило інтернет-ресурси доступними для різних верств суспільства.

Ресурси, доступні в Інтернеті та в електронному світі, подібні до традиційних джерел інформації, можуть вважатися електронними еквівалентами друкованих ресурсів, але багато інших інноваційних продуктів також нееквівалентні у друкованій формі. Крім того, вони не можуть бути відтворені у друкованому форматі через обмеження друкованих ЗМІ.

2.3. Види інтернет-ресурсів у навчанні англійської мови учнів старших класів середньої школи

Створюючи основу цифрової компетентності за допомогою сучасних мультимедійних і цифрових технологій, учні в різних соціальних і матеріальних умовах матимуть можливість розкрити себе в майбутньому.

Інтернет-технології відкривають доступ до інформаційних ресурсів, які можуть сприяти навчанню англійської мови учнів старших класів середньої школи. Можна визначити наступні види інтернет-ресурсів: довідкові каталоги, енциклопедії, словники, статті, підручники, документи, газети, веб-сайти, відео та аудіо джерела, графічні плани, анімації, різноманітні мультимедійні програми, новини, блоги, соціальні мережі, різні програмні продукти та онлайн додатки тощо:

1. Довідкові каталоги, енциклопедії, словники, статті, підручники, документи, газети – Огляди та статті з вивчення англійської – «Englischer», статті про вивчення англійської мови від школи «Redford», вільна енциклопедія «Вікіпедія» тощо;

2. Веб-сайти, відео та аудіо джерела – сайт «На урок», American English, American English at State Facebook, Voice of America Learning English, Duolingo, American English Mobile App, BBC Learning English, British Council Learn English, Lang-8 та ін.

3. Графічні плани, анімації, різноманітні мультимедійні програми, новини, блоги, соціальні мережі, різні програмні продукти та онлайн додатки – «Stepping stones», «Kahoot!» та ін.

4. Соціальні мережі – Facebook, YouTube, Instagram, WhatsApp, TikTok, LinkedIn, Telegram та ін.

Наприклад, для створення мультимедійної презентації (ведення електронного словника або використання електронної пошти з навчальною метою) учневі потрібен комп'ютер із доступом до Інтернету [15, с. 20].

У цьому випадку, якщо вчитель задає учням домашнє завдання з використанням цифрових пристроїв, деякі можуть не виконати його. Тому перед тим, як давати учням домашнє завдання, пов'язане з використанням комп'ютера та Інтернету поза стінами школи, вчителю необхідно дізнатися, чи є вдома ресурси ІКТ.

Якщо група учнів не має доступу до цифрових пристроїв поза школою, вчитель повинен відмовитися від цієї діяльності або зробити її альтернативою.

Ще одним важливим завданням, окрім подолання потенційної цифрової нерівності серед учнів, є забезпечення безпеки учнів під час користування Інтернет-ресурсами. Сьогодні віртуальне середовище має особливі характеристики та несе багато прихованих ризиків, які називаються онлайн-ризиками, як згадувалося вище.

При використанні цифрових засобів на уроці англійської мови в середній школі, на нашу думку, поведінка учнів також є певним ризиком. Коли студенти мають доступ до комп'ютера, вони можуть відволікатися на діяльність в Інтернеті, а не на навчальну діяльність. Тому вчитель повинен уміти контролювати роботу учнів за комп'ютером так само, щоб запобігти небажаній поведінці учнів у класі [16, с. 40].

Крім того, в процесі роботи з комп'ютером у студентів можуть виникнути концептуальні та технічні проблеми, які вчитель має швидко усунути. Проте, якщо вчитель не може постійно перебувати біля парт учнів, це може значно скоротити цінний час для навчання.

Отже, основні проблеми, які виникають при використанні цифрових технологій на уроці англійської мови:

- загрози неналежного змісту мультимедійних матеріалів в мережі Інтернет;
- ризики впливу на програмне забезпечення комп'ютера за допомогою шкідливих програм;
- труднощі з підтриманням дисципліни в класі;
- проблема практичного технічного забезпечення студентів [17, с. 202].

У наш час усі вищезазначені питання можна вирішити завдяки використанню спеціалізованого програмного забезпечення. Проблеми щодо моніторингу активності студентів та технічної підтримки можна ефективно розв'язати за допомогою програми TeamViewer.

Ця програма забезпечує віддалений доступ з одного комп'ютера до іншого (інших). Завдяки цій програмі, вчитель може не тільки спостерігати за усім, що відбувається на моніторі комп'ютера учня, а й керувати цими комп'ютерами так, наче сидить за ним сам. Наприклад, якщо учень відчуває труднощі з редагуванням тексту в MS Word, учитель може визначити необхідні ключі з комп'ютера.

При цьому учень відразу бачить на моніторі дії вчителя. Саме завдяки цьому учитель має змогу контролювати дії учнів, надавати швидку підтримку та допомогу, не відходячи від комп'ютера.

Варто зазначити, що програма також має портативну версію. Це означає, що без необхідності завантажувати програму з Інтернету, її можна встановити на різні диски (CD, USB, зовнішній жорсткий диск) і відразу на будь-який комп'ютер.

Використання портативної версії програми дозволяє вчителю переконатися, що програма встановлена правильно на всіх комп'ютерах. Важливо пам'ятати, що це програмне забезпечення безкоштовне лише для приватних користувачів.

Тільки відповідальні особи навчального закладу приймають рішення щодо закупівлі програми TeamViewer для використання в аудиторіях.

Етап постановки цілей і завдань здійснюється за допомогою розрахунково-цільового блоку. Основна ціль - досягнення високого рівня комунікативної ефективності, що передбачає вирішення різноманітних теоретичних та практичних задач. Головним завданням є розвиток комунікативних вмінь, знань і навичок.

Змістовий блок виконує організаційно-виховну функції. Блокування інтерактивної діяльності дозволяє вести процес спілкування на основі

прикладних технологій, створюючи ситуативне середовище спілкування, моделюючи ситуації спілкування. Вихідна частина виконує аналітичну та оціночну функції. Він передбачає визначення рівня комунікативних досягнень учнів.

Водночас структурно-функціональна модель формування комунікаційної успішності через навчальний дискурс базується на реальній, соціально-конкретній природі виникнення, складній за рівнем, динамічній за зовнішнім середовищем, неперервністю та зміною, цілеспрямованою в особі цілей і завдань, пов'язаних з ним, загалом практичних, структурних елементів у побудові змісту та пов'язаної з ними діяльності.

Для досягнення успіху спілкування в творчому середовищі можна використовувати такі типи освітніх технологій:

Інформаційні технології – для розширення доступу до освітніх ресурсів (наприклад, освітніх платформ «Відкрита освіта» та «Coursera»), побудови індивідуальних траєкторій навчання та навчання в електронному освітньому середовищі.

Інформаційні технології створюють реальні умови для розвитку додаткових навичок і стратегій навчання, які до того часу були неможливі на основі традиційних методів [22].

Колективна робота – це спільна командна робота на чолі з керівником, який має на меті вирішити спільну роботу через розподіл повноважень і відповідальності.

Кейс-стаді – аналіз існуючих проблемних ситуацій у сфері технологічного підприємництва та інновацій, пошук найкращих рішень.

Гра являє собою симуляцію, яка грає роль реальної діяльності шляхом виконання завдань спеціалістів у різних локаціях.

Проблемне навчання – мотивація до вільного здобуття знань, необхідних для вирішення конкретної проблеми.

Контекстне навчання - заохочення отримання знань шляхом розуміння

зв'язків між конкретними знаннями та їх практичним використанням.

При цьому знання, уміння та навички призначені не скільки як для запам'ятовування предмета, а як для вирішення професійних завдань.

Навчання на основі досвіду - стимулювання пізнавальної активності через встановлення зв'язків між особистим досвідом та об'єктом вивчення.

Структурно-функціональна модель формування комунікаційної успішності в навчальному дискурсі ґрунтується на таких принципах: толерантності, аксіології, діалогізму, особистісно-сміслового контексту, комунікаційної співпраці, професійної спрямованості.

Принципи, що були згадані та описані в моделі вище, служать інструментальним описом дослідницьких концепцій, наведених у категоріях діяльності, оскільки вони мають характер загальних інструкцій, правил і положень, які керують процесом створення комунікаційного успіху, освітнього дискурсу, проектування, плідних навчальних стосунків, сприяння практичній реалізації досліджуваного процесу та досягненню поставлених цілей [36].

Створення системи цільового блоку моделі показує список цільових таксонів та їхні пов'язані функції. При розробці моделі формування комунікаційної успішності в навчальному дискурсі велике значення має вибір організаційних форм, методів і прийомів, відображених у змістовному блоці моделі.

При застосуванні змістовного обмеження моделі темами навчальних лекцій є активізація соціальних стосунків, процеси взаєморозуміння, емпатії, способи дій, розвиток мислення, розвиток комунікативних і рефлексивних навичок, культурні знання. Правила та зразки поведінки учня в суспільстві, у стосунках з іншими людьми.

Водночас виділені форми та методи формування комунікаційної успішності в авторській моделі є основними стратегіями: рух, рефлексія, співпраця учнів, культура як життя і мислення, створюється в процесі взаємодії з іншими людьми. Ми визначили наступну сукупність освітніх умов

для ефективного функціонування розробленої моделі: хороша інтеграція технологічних і гуманітарних елементів у змісті освіти; Посилення комунікаційної спрямованості змісту навчального процесу; Організація конструктивної взаємодії суб'єктів; Медіакомунікаційна грамотність учнів в інформаційно-освітньому середовищі [24].

Результатом застосування створеної моделі є певний рівень і якість успішності спілкування, що виражається у формуванні мотивації (корисне та значуще ставлення до особистості партнера, пошук шляхів полегшення міжособистісних і професійних стосунків), проінформованості (знання). У сфері комунікаційної успішності та професійного спілкування, розуміння характеристик і конкретних завдань, діяльнісних (комунікативних навичок, активної участі в спілкуванні) компонентів і відповідних показників.

Тому розроблена структурно-функціональна модель формування комунікаційної успішності через навчальний дискурс базується на культурологічному, діяльнісному та комунікаційному підходах, що відображає цільові, змістовні, дієві структурні обмеження у функціональному спілкуванні (контрольні, інформаційні, ціннісно-орієнтаційні, культурно-творчі), відповідно до обраних принципів. Застосовується основа, яка сприяє досягненню наміченого результату, що виражається високим рівнем успішності спілкування.

Тому за допомогою сучасних мультимедійних і цифрових технологій, заснованих на цифровій компетентності, учні в різних соціальних і матеріальних умовах мають можливість проявити себе в майбутньому.

Сьогодні багато освітніх питань можна вирішити, встановивши спеціальне програмне забезпечення. Проблеми моніторингу активності студентів та надання практичної технічної підтримки можна вирішити за допомогою програми TeamViewer.

Інформаційні технології використовуються для розширення можливостей отримання освітніх ресурсів, таких як освітні платформи "Відкрита освіта" та "Coursera", побудови індивідуальних траєкторій навчання

та навчання в електронному освітньому середовищі. При розробці моделі формування комунікаційної успішності в навчальному дискурсі велике значення має вибір організаційних форм, методів і прийомів, відображених у змісті моделі навчання [21].

Отже, можна визначити такі види Інтернет-ресурсів для вивчення іноземної мови в школі: довідкові каталоги, енциклопедії, словники, статті, підручники, документи, газети, веб-сайти, відео- та аудіоджерела, графічні плани, анімації, різноманітні мультимедійні програми. Новини, блоги, соціальні мережі, різноманітні програмні продукти та онлайн-додатки тощо.

Висновки до розділу 2

1. Особливостями використання сучасних інформаційних технологій у навчанні іноземних мов є:

а) інтернет, який займає особливе місце у викладанні мов, у країнах, що розвиваються, де він не лише доповнює традиційну освіту, а й працює незалежно як онлайн-курси іноземних мов, онлайн-інститути та віртуальні університети;

б) уроки проведені методом інформаційних технологій показали, що онлайн-програми вивчення іноземної мови стануть кроком вперед у розвитку освіти в суспільстві в епоху після COVID-19;

в) переваги використання інформаційних технологій при вивченні мови: створює краще навчальне середовище, збільшує можливості значно ширшого спектру методів навчання мови, з'єднує класну кімнату з реальним світом, більш широке знайомство з цільовою мовою та культурою, гнучке навчання. За допомогою цих можливостей можна значно покращити вимову та розмовні навички, а також аудіювання, читання і письмо.

2. Місцем інтернет-ресурсів у площині інформаційних технологій є:

а) інтернет, який став найпопулярнішим способом спілкування, як локально, так і по всьому світу;

б) використання інтернету в електронній торгівлі призвело до впливу інтернет-ресурсів на різні верстви суспільства. Підприємства та інші організації зацікавилися інтернетом як засобом для реклами своїх продуктів чи послуг. А також створенням веб-сторінок, щось на зразок вітрини електронного магазину;

в) інформаційна магістраль – мережа – є обов'язковим для доступу до зовнішнього світу. Продуктивність мережевого середовища визначається апаратним забезпеченням (комутатори, маршрутизатори, сервери тощо) та програмного забезпечення (операційна система, прикладні програми);

г) найпоширеніші інтернет-ресурси - веб-сайти, блоги, мультимедіа, обговорення та чати. Але на веб-сайтах і блогах значно відрізнятиметься за якістю інформація, яку вони містять, і за достовірністю джерел, використаних для їх створення. Треба використовувати навички критичного мислення, щоб визначити, які сайти найкращі, а яких слід уникати. Обговорення і чати не варто використовувати для наукових цілей. В першу чергу вони мають соціальний характер.

3. Види Інтернет-ресурсів у навчанні англійської мови для старшокласників:

а) програма TeamViewer, яка дозволяє віддалено отримувати доступ з одного комп'ютера до іншого (інших). За допомогою цієї програми вчитель може не тільки бачити все, що відбувається на моніторі комп'ютера учня, а й керувати цими комп'ютерами так, наче робить це власноруч. Щоб не виникало проблем під час використання цифрових технологій на уроці англійської мови, наприклад: загрози неналежного контенту мультимедійних матеріалів в інтернеті; загрози пошкодження комп'ютерного програмного забезпечення за допомогою шкідливих програм; проблеми з підтриманням дисципліни в класі; практичні завдання технічної допомоги для студентів;

б) інформаційні технології використовуються для розширення

можливостей отримання освітніх ресурсів, таких як освітні платформи "Відкрита освіта" та "Coursera", побудови індивідуальних траєкторій навчання та навчання в електронному освітньому середовищі. А також групова робота, кейс-стаді, гра, проблемне навчання, контекстне навчання.

РОЗДІЛ 3

АПРОБАЦІЯ МЕТОДИКИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

3.1 Організація та проведення пробного навчання

Розглянувши можливості використання інтернет-ресурсів для формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи, можна сказати, що існують різні технологічні інструменти та програмне забезпечення, які можна використовувати для покращення процесу викладання та вивчення мови. Дослідження показали, що інтеграція програмного забезпечення на основі «ігрофікації», наприклад Kahoot!, який має здатність впливати на результати вивчення мови та покращувати їх і може використовуватися як ефективний засіб навчання та оцінювання в класах, або Jamboard, Bubbles, Padlet. Їх можна використовувати на настільних комп'ютерах, планшетах або смартфонах і вони дають вчителям можливість використовувати їх на онлайн-уроках, в очних класах або вдома.

В апробації взяли участь 20 учнів 10-го класу, яких було поділено на 2 групи: 10 учнів в першій групі, 10 учнів у другій групі. Дослідження проводилося з 02.10.2023 по 20.10.2023 року.

Далі ми визначаємо конкретні етапи, які необхідно пройти в процесі дослідження в класі, щоб продемонструвати специфіку розробки нашого проекту, а також роль учня та вчителя в класі.

1. Підготовка дослідницької групи та визначення цільової аудиторії нашого проекту.
2. Підготування дослідницького запитання.
3. Визначення ключових цілей і завдань для розробки проектів і

конкретних проблем, з якими стикається учнівський колектив.

4. Збір основних документів в рамках теоретичної бази, що допомагає в процесі і усунути причини проблеми.

5. Підготувати інструменти збору даних на основі попередньо визначених поглядів школярів.

6. Розробка плану дій, спрямованого на пошук стратегій зменшення граматичних проблем англійської мови учнів.

7. Реалізація дослідницької пропозиції в ході дослідження.

8. Аналіз результатів для визначення обсягу розслідування, засобів збору даних.

9. Оцінка дослідницької пропозиції та виконання проекту з урахуванням досягнень та обсягу дослідження.

Граматична компетентність учнів формувалась на основі вивчення дієслів, модальних дієслів та часів дієслова.

Перша група використовувала такі онлайн-сервіси:

1 і 2 завдання за допомогою онлайн-сервісу Jamboard (рис. 3.1).

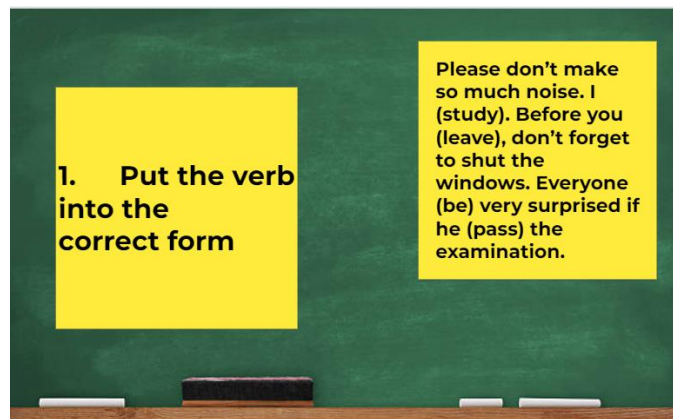

Рис. 3.1. Завдання за допомогою онлайн- засобу Jamboard

Представлене завдання дуже сподобалось учням, адже інтерактивна дошка, у вигляді реальної шкільної дошки викликала у них захват та враження, ніби вони заходяться в шкільному класі.

3 і 4 завдання за допомогою онлайн-сервісу Kahoot (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Завдання за допомогою онлайн- засобу Kahoot

За допомогою даного сервісу було проведено турнір, в якому були представлені різні завдання з англійської мови: аудіювання, повторення, граматичні вправи та ін.

Приклад демонструє робоче середовище для співпраці та незалежний процес навчання (Додаток Б).

Наявні завдання дають можливість до обговорення окремо в групах (командах, на які випадковим чином були поділені учні при переході за посиланням на гру).

Після переходу за посиланням було сформовано три команди, які змагаються за перемогу в командному заліку. Відповіді на питання отримуються шляхом обговорення вірного варіанту у вибраній групі учнів.

Всього було сформовано три команди: «Мізки», «Єноти» та «Пінгвіни» по 3 особи.

Варто відмітити, що учні, які прийняли участь в пробній грі Kahoot!,

отримали від цього задоволення, адже кожен учень мав можливість пограти в команді та висловити свою думку з приводу питання, яке висувалось для обговорення.

Рис. 3.3. Інтерфейс гри Kahoot!

За результатом пробного уроку, виграла команда «Мізки» з капітаном Олегом В.

6-8 завдання за допомогою онлайн- засобу Padlet.

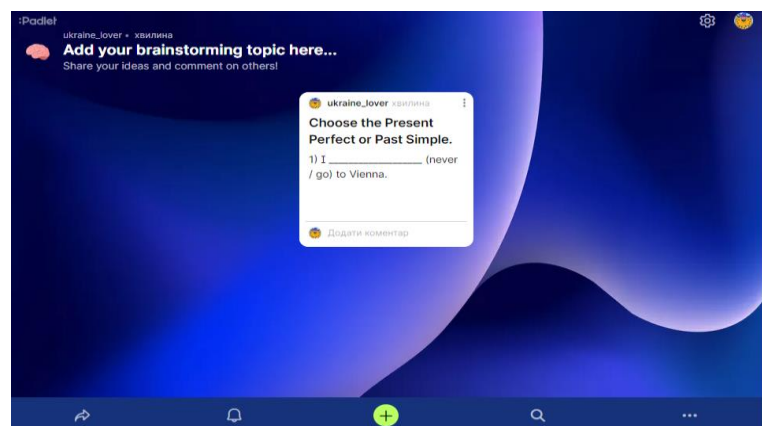

Рис. 3.4. Завдання за допомогою онлайн- засобу Padlet

Варто відмітити, що учням найбільше сподобався онлайн-сервіс Padlet, адже там вони могли працювати та обговорювати все в групі, де, відповідно, кожен учасник групи мав можливість редагувати та змінювати текст.

Інша група дітей вивчала такий же матеріал, але за підручником англійської мови Карпюк О. Д. для 10-го класу.

В кінці уроку групи самостійно проходять два завдання.

Choose the correct form.

1. There's plenty of time. You _____ hurry.
a) don't have to b) mustn't c) needn't
2. It was a great party last night. You _____ come. Why didn't you come?
a) must have b) should have c) ought to have d) had to
3. Ann will leave tomorrow. What time exactly _____ to leave?
a) does she have b) did she have c) must she
4. I'm sorry I couldn't come yesterday. I _____ work late.
a) must b) had to c) will have to
5. We couldn't repair the car ourselves. We _____ take it to the garage.
a) must b) had to c) were to

For each situation, ask a question using the words in brackets.

1. You have a friend who is learning Arabic. You ask: (how long / learn / Arabic?) _____
2. You have just arrived to meet a friend. She is waiting for you. You ask: (wait / long?) _____
3. You see somebody fishing by the river. You ask: (catch / any fish?) _____
4. Some friends of yours are having a party next week. You ask: (how many people / invite?) _____
5. A friend of yours is a teacher. You ask: (how long / teach?) _____
6. You meet somebody who is a writer. You ask: (how many books / write?) _____

У дослідженні для збору даних використовувалися анкети та інтерв'ю. Опитування проводилось на початку нового семестру за допомогою вчителя.

Використовувалася україномовна анкета, щоб кожен учень чітко розумів кожне твердження.

У процесі учнів повідомили про мету дослідження та пояснили, що правильної чи неправильно відповіді немає. Таким чином, вони просто чесно та щиро відповідали на кожне запитання відповідно до власної думки та характеру.

Цілі уроку:

1. Показати учням практичне використання комп'ютера під час вивчення іноземної мови.
2. Навчити краще розбиратися в граматиці.
3. Розвинути навички запам'ятовування за допомогою інтернет-технологій.

3.2 Інтерпретація результатів пробного навчання

Практично застосувавши методику використання інтернет-ресурсів для формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи, ми провели анкетування, спрямоване на визначення думки учнів щодо доцільності та ефективності їх застосування інтернет-ресурсів під час формування граматичної компетентності. В анкетуванні взяли участь 20 учнів класу (Додаток Е).

В табл. 3.1 представлено дані щодо зацікавленості учнів у формуванні власної граматичної компетентності. Пізнавальний інтерес та розуміння важливості граматики визначено шляхом особистого опитування, розуміння граматики визначено за допомогою тесту (Додаток Д).

Таблиця 3.1

Дані щодо зацікавленості учнів у формуванні власної граматичної компетентності засобами Інтернет-ресурсів

Показник	Рівень	кількість учнів першої групи	кількість учнів другої групи	Зміни +/-
Пізнавальний інтерес до вивчення граматики іноземної мови	Високий	4	5	+1
	Середній	4	4	0
	Низький	2	1	-1
Розуміння важливості граматики у вивченні іноземної мови	Високий	5	6	+1
	Середній	3	3	0
	Низький	2	1	-1
Розуміння граматики	На рівні елементарних уявлень	2	1	-1
	Середній рівень володіння	2	2	0
	Вільне володіння	6	7	+1

Отримані дані про учасників першої групи свідчать про наявність високого пізнавального інтересу тільки у 4 учнів, при цьому, середній рівень пізнавального інтересу спостерігається у 4 учнів та 2 учнів мають низький рівень пізнавального інтересу.

Розуміння важливості граматики у вивченні іноземної мови на належному рівні спостерігається у 5 дітей, при цьому, 2 дітей не усвідомлюють важливість граматики у вивченні іноземної мови.

Відповідно і розуміння граматики на рівні елементарних уявлень спостерігається у 2 учнів, 6 учнів вільно володіють граматиною та використовують її, 2 мають середній рівень володіння граматичними навичками.

Технології все частіше використовуються для сприяння взаємодії,

покращення динаміки класу, сприяння автономії та покращення досвіду навчання учнів у середовищі вивчення мови. Багато вчителів почали використовувати цифрові програми та інструменти як більш інтерактивну альтернативу традиційним заняттям.

Отримані дані в першій групі, після того, як було проведено пробні уроки свідчать про наявність високого пізнавального інтересу у 5 учнів (+1 учень), при цьому, середній рівень пізнавального інтересу спостерігається у 4 та 1 учень (-1 учень) мають низький рівень пізнавального інтересу.

Розуміння важливості граматики у вивченні граматики іноземної мови на належному рівні спостерігається у 6 (+1 учень), при цьому, 1 (-1 учень) не усвідомлюють важливість граматики у вивченні іноземної мови.

Відповідно і розуміння граматики на рівні елементарних уявлень спостерігається у 1 (-1 учень), 7 (+1 учень) вільно володіють граматиною та використовують її, 2 учнів мають середній рівень володіння граматичними навичками.

Отримані дані свідчать про збільшення пізнавального інтересу до вивчення граматики іноземної мови, розуміння важливості граматики у вивченні іноземної мови та розуміння граматики в учнів 10 класу, які прийняли участь у пробному навчанні, яке мало на меті формування їх граматичної компетентності.

3.3 Методичні рекомендації щодо розвитку граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи засобами інтернет-ресурсів

Методичні рекомендації щодо розвитку граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи засобами інтернет-ресурсів полягають в тому, що використання Kahoot!, який має здатність впливати на результати вивчення мови та покращувати їх і може використовуватися як ефективний інструмент навчання та оцінювання в класах, або Jamboard, Bubbles, Padlet

можна використовувати для створення запитань із варіантами відповідей із вбудованими зображеннями та відео.

Як можна використовувати інтернет-ресурси у формуванні граматичної компетентності:

1. Перегляд окремої теми, книжкового розділу чи цілого підручника.

Можна переглянути граматику, словниковий запас, функціональну мову, дрібниці чи навіть фонологію за допомогою Kahoot!

Це правда, що формат множинного вибору дещо обмежує можливості, але можна проявити творчість і використати його на свою користь.

2. Можна поставити запитання «правда/неправда» або «так/ні».

3. Можна запитати, яке речення граматично правильне/неправильне.

4. Можна попросити учнів вибрати непарне слово/речення

5. Можна ставити запитання про синоніми, антоніми та приклади;

6. Можна додати більше однієї правильної відповіді, щоб ускладнити завдання

Можна створювати словниковий запас, граматику, функціональну мову, тести з читання та навіть аудіювання. Важливим моментом є вплив технічних проблем на валідність і надійність тестів або завдань. Миттєвий розрив зв'язку може означати, що учень втрачає зв'язок із грою і, таким чином, втрачає бали.

Також, Kahoot! дозволить завантажити копію оцінки гри у форматі Excel, де можна побачити загальну оцінку для кожного учасника, яка включає кількість правильних/неправильних відповідей, а також розбивку для кожного запитання, що також чудово підходить як для цілей оцінювання щодо аналізу сильних і слабких сторін кожного учня.

Деяким учням подобалося вигукувати неправильні відповіді, намагаючись ввести в оману чи заплутати своїх однолітків. Набагато важче підглянути, який кольоровий квадрат вибере одноліток, ніж побачити, яку відповідь вони вибрали на роздрукованому аркуші.

Варто попросити учнів підтвердити правильну відповідь уривком із тексту і запитати учнів, чому неправильні відповіді є неправильними.

Якщо більшість класу не отримала правильної відповіді, варто переглянути текст ще раз.

Використання віктрин на уроках це може бути цікавим способом перевірити обізнаність учнів, не пов'язану з вивченням мови. Наприклад, можна використовувати Kahoot! вікторину для ознайомлення учнів зі своїми підручниками та іншими матеріалами.

Можна провести тест щодо особливостей підручника, про які, на думку вчителя, повинні знати учні – наприклад, скільки там розділів? Де вони можуть знайти списки слів для кожної одиниці?

Нещодавно представлений режим Ghost Mode дозволяє учням змагатися проти самих себе «привидів». Після того, як завершують гру Kahoot!, можна перезапустити ту саму гру в режимі привидів (поряд із опцією «Відтворити знову» буде маленький значок привида), що означає, що до учнів приєднуються їхні привиди, які будуть повторюючи точну продуктивність останньої гри – тобто привид «вибиратиме» однакові відповіді з однаковою швидкістю. Учнім потрібно буде перевищити свій попередній результат, щоб вийти вперед!

Розглянемо створення завдання для розвитку граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи засобами інтернет-ресурсів, на прикладі засобу Kahoot!

Створення та запуск Kahoot!:

Крок 1. Створити гру

Перейти на <https://getkahoot.com/> і зареєструватися.

Далі доступні такі варіанти:

Крок 1. Створення та можливість редагувати кахуту, тобто змінити порядок запитань і переглянути його, тобто побачити, як він виглядає з точки зору учнів. Можна посилити свої запитання, додавши зображення, відео та діаграми.

Крок 2. Залучити учнів до гри

Щоб запустити гру Kahoot!, знадобиться екран, проектор або смарт-

дошка, а учасникам знадобиться якийсь пристрій із підключенням до Інтернету, наприклад комп'ютери чи смартфони. Учні можуть грати індивідуально, парами або командами. Останнє особливо добре, якщо є обмежена кількість пристроїв.

Щоб приєднатися до гри, не потрібні програми. Учні просто вводять kahoot.it у свій браузер і вводять пін-код, щоб приєднатися до гри. Потім вони вводять псевдоніми або назви команд.

Крок 3. Запуск гри

Коли всі приєднуються до гри, можна її запустити. По-перше, на екрані відображається лише питання. На наступному екрані учні побачать запитання, відео чи підказки до зображень, якщо їх додали, а також варіанти відповідей. Однак вони не побачать цього на своїх пристроях. На екранах їхніх пристроїв відображатимуться лише фігури різного кольору, що представляють варіанти відповіді.

Ідея гри полягає в тому, щоб змусити учасників «підняти очі» від пристроїв, щоб вони могли взаємодіяти з усім класом – вони могли обговорити відповіді один з одним і з учителем.

Для відповіді на кожне запитання учасники мають обмежений час – від 5 секунд до 2 хвилин.

Крок 4. Перегляд відповідей

Коли всі дадуть відповідь на запитання або час закінчиться (залежно від того, що трапиться раніше), правильна відповідь буде відображена разом із статистичними даними про те, скільки учнів обрали певну відповідь. Можна зупинитися тут, щоб обговорити, чому правильна відповідь була правильною або чому учні вибрали те, що вони вибрали. Це чудова можливість побачити, скільки учнів мають проблеми з певною темою.

Kahoot! це чудова платформа для навчальних ігор, які можна використовувати для ознайомлення, тестування та перегляду різноманітних матеріалів, у тому числі уроків вивчення мови та граматичної компетентності. Однак для використання Kahoot! потрібне деяке обладнання, а саме великий

екран, проектор або смарт-дошка, смартфони або комп'ютери для учнів і надійне підключення до Інтернету [32].

Висновки до розділу 3

Розглянувши можливості використання інтернет-ресурсів для формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи, можна сказати, що існують різні технологічні інструменти та програмне забезпечення, які можна використовувати для покращення процесу викладання та вивчення мови. Дослідження показали, що інтеграція програмного забезпечення на основі «ігрофікації», наприклад Kahoot!, який має здатність впливати на результати вивчення мови та покращувати їх і може використовуватися як ефективний інструмент навчання та оцінювання в класах, або Jamboard, Bubbles, Padlet. Їх можна використовувати на настільних комп'ютерах, планшетах або смартфонах і вони дають вчителям можливість використовувати їх на онлайн-уроках, в очних класах або вдома.

В апробації взяли участь 20 учнів 10-го класу, яких було поділено на 2 групи: 10 учнів в першій групі, 10 учнів у другій групі. Пробне навчання проводився з 2.10.2023 по 20.10.2023 року.

Граматична компетентність учнів формувалась на основі вивчення дієслів, модальних дієслів та часів дієслова.

Отримані дані про учасників першої групи свідчать про наявність високого пізнавального інтересу тільки у 4 учнів, при цьому, середній рівень пізнавального інтересу спостерігається у 4 учнів та 2 учнів мають низький рівень пізнавального інтересу.

Розуміння важливості граматики у вивченні іноземної мови на належному рівні спостерігається у 5 дітей, при цьому, 2 дітей не усвідомлюють важливість граматики у вивченні іноземної мови.

Відповідно і розуміння граматики на рівні елементарних уявлень спостерігається у 2 учнів, 6 учнів вільно володіють граматиною та використовують її, 2 мають середній рівень володіння граматичними навичками.

Технології все частіше використовуються для сприяння взаємодії, покращення динаміки класу, сприяння автономії та покращення досвіду навчання учнів у середовищі вивчення мови. Багато вчителів почали використовувати цифрові програми та інструменти як більш інтерактивну альтернативу традиційним заняттям.

Отримані дані в першій групі, після того, як було проведено пробні уроки свідчать про наявність високого пізнавального інтересу у 5 учнів (+1 учень), при цьому, середній рівень пізнавального інтересу спостерігається у 4 та 1 учень (-1 учень) мають низький рівень пізнавального інтересу.

Розуміння важливості граматики у вивченні граматики іноземної мови на належному рівні спостерігається у 6 (+1 учень), при цьому, 1 (-1 учень) не усвідомлюють важливість граматики у вивченні іноземної мови.

Відповідно і розуміння граматики на рівні елементарних уявлень спостерігається у 1 (-1 учень), 7 (+1 учень) вільно володіють граматиною та використовують її, 2 учнів мають середній рівень володіння граматичними навичками.

Отримані дані свідчать про збільшення пізнавального інтересу до вивчення граматики іноземної мови, розуміння важливості граматики у вивченні іноземної мови та розуміння граматики в учнів 10 класу, які прийняли участь у пробному навчанні, яке мало на меті формування їх граматичної компетентності.

ВИСНОВКИ

1. Психологічна характеристика учнів старших класів середньої школи та їх схильності до формування граматичної компетентності залежить від таких факторів:

а) серйозні зміни у психічному розвитку юнаків та дівчат. Мислення стає більш систематичним та критичним. Старшокласники вимагають доказів та обґрунтування тих тверджень, які вони чують від старших. Відбувається тим часом і вдосконалення пам'яті. Значною мірою змінюються способи запам'ятовування. Також спостерігається широке застосування раціональних прийомів довільного запам'ятовування матеріалу.

Загальне емоційне самопочуття у цьому віці стає більш стабільним, ніж у підлітків; як правило, немає різких афективних спалахів. З'являється велика емоційна сприйнятливність до ряду явищ дійсності, багато дій і вчинків людей. Юнаки і дівчата починають ставити під сумнів цінності батьків та порівнювати їх з іншими. Вважається, що до п'ятнадцяти-шістнадцяти років загальні розумові здібності вже сформовані, проте протягом раннього юнацького віку вони продовжують удосконалюватись;

б) соціальна ситуація розвитку. Ця ситуація визначається передусім тим, що старший школяр переживає перехід до самостійного життя. Це призводить до змін у вимогах до учня та умов, що впливають на його особистісний розвиток. Самовизначення, як особистісне, і професійне, – характерна риса юнацтва. Вибір професії впорядковує і призводить до системи підпорядкування всі його різноманітні мотиваційні тенденції. Юність – вирішальний етап формування світогляду. Тому світогляд пов'язаний з вирішенням у юності сенсожиттєвих проблем. Явища дійсності цікавлять юнака не власними силами, а у зв'язку з його власним ставленням до них;

в) спілкування з однолітками, яке має важливе значення у розвитку особистості у юнацькому віці. По-перше, по ньому юнаки дізнаються багато необхідних речей, які з тих чи інших причин їм не повідомляють дорослі.

По-друге, це спільна діяльність виробляє в дитини необхідні навички соціальної взаємодії, вміння підкорятися колективній дисципліні і водночас відстоювати свої права, співвідносити особисті інтереси з громадськими.

По-третє, це специфічний вид емоційного контакту. Свідомість групової приналежності, солідарності, товариської взаємодопомоги не тільки полегшує юнакові автоматизацію від дорослих, а й дає йому надзвичайно важливе йому почуття емоційного добробуту і стійкості.

Вимоги до формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи:

а) у процесі вивчення мови учні повинні розвивати свою компетенцію, за допомогою якої відбувається формування решти ключових і найелементарніших основ професійних компетенцій з метою вирішення завдань соціальної діяльності в її різних сферах. Іншомовна комунікативна компетенція включає в себе лінгвістичну, соціолінгвістичну, соціокультурну та соціальну, дискурсивну, стратегічну компетенції. У цьому дослідженні інтерес представлений до лінгвістичної компетенції, складовою частиною якої виступає граматична компетенція;

б) граматику рекомендується вводити в обсязі, необхідному для практичного оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації, тобто підпорядкувати роботу над граматичним аспектом вирішенню практичних завдань навчання. Основною метою навчання граматики є розвиток граматичних навичок як одного з найважливіших компонентів мовленнєвих умінь говоріння, аудіювання, читання, письма;

в) структура граматичної компетенції повинна розглядатися крізь призму теоретичного, мовного, мовленнєвого та соціолінгвістичного компонентів, що вбирають, такі мікроелементи, як граматичні знання, навички та вміння, здатність користуватися різними граматичними засобами, а також здатність і готовність мовця варіювати різними граматичними засобами в його мовленнєвій діяльності в ході спілкування.

3. Було розглянуто декілька онлайн-сервісів і поведінку учнів у різних

ситуаціях. Можна зробити висновок, що на уроці з онлайн-іграми учні були активнішими і швидше засвоювали інформацію.

4. Особливостями використання сучасних інформаційних технологій у навчанні іноземних мов є:

а) інтернет, який займає особливе місце у викладанні мов, у країнах, що розвиваються, де він не лише доповнює традиційну освіту, а й працює незалежно як онлайн-курси іноземних мов, онлайн-інститути та віртуальні університети;

б) уроки проведені методом інформаційних технологій показали, що онлайн-засоби та ресурси вивчення іноземної мови стануть кроком вперед у розвитку освіти в суспільстві в епоху після COVID-19;

в) переваги використання інформаційних технологій при вивченні мови: створює краще навчальне середовище, збільшує можливості значно ширшого спектру методів навчання мови, з'єднує класну кімнату з реальним світом, більш широке знайомство з цільовою мовою та культурою, гнучке навчання. За допомогою цих можливостей можна значно покращити вимову та розмовні навички, а також аудіювання, читання і письмо.

5. Місцем інтернет-ресурсів у площині інформаційних технологій є:

а) інтернет, який став найпопулярнішим способом спілкування, як локально, так і по всьому світу;

б) використання інтернету призвело до впливу інтернет-ресурсів на різні верстви суспільства;

в) інформаційна магістраль – мережа – є обов'язковим для доступу до зовнішнього світу. Продуктивність мережевого середовища визначається апаратним забезпеченням (комутатори, маршрутизатори, сервери тощо) та програмного забезпечення (операційна система, прикладні програми);

г) найпоширеніші інтернет-ресурси - веб-сайти, блоги, мультимедіа, обговорення та чати. Але на веб-сайтах і блогах значно відрізнятиметься за якістю інформація, яку вони містять, і за достовірністю джерел, використаних для їх створення. Треба використовувати навички критичного мислення, щоб

визначити, які сайти найкращі, а яких слід уникати. Обговорення і чати не варто використовувати для наукових цілей. В першу чергу вони мають соціальний характер.

6. Видами інтернет-ресурсів у навчанні англійської мови учнів старших класів середньої школи є:

а) програма TeamViewer, яка дозволяє віддалено отримувати доступ з одного комп'ютера до іншого (інших). Завдяки цій програмі, вчитель може не тільки спостерігати за усім, що відбувається на моніторі комп'ютера учня, а й керувати цими комп'ютерами так, наче сидить за ним сам. Щоб не виникло труднощів при використанні цифрових технологій на уроці англійської мови, таких як: загроз недоречного змісту мультимедійних матеріалів у мережі інтернет; небезпека можливого пошкодження програмного забезпечення комп'ютера через застосування шкідливих програм; проблеми підтримки дисципліни на уроці; проблеми оперативної технічної підтримки учнів;

б) інформаційні технології використовуються для розширення можливостей отримання освітніх ресурсів, таких як освітні платформи "Відкрита освіта" та "Coursera", побудови індивідуальних траєкторій навчання та навчання в електронному освітньому середовищі. А також робота в команді, кейс-стаді, гра, проблемне навчання, контекстне навчання.

7. Розглянувши можливості використання інтернет-ресурсів для формування граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи, можна сказати, що існують різні технологічні інструменти та програмне забезпечення, які можна використовувати для покращення процесу викладання та вивчення мови. Дослідження показали, що інтеграція програмного забезпечення на основі «ігрофікації», наприклад Kahoot!, який має здатність впливати на результати вивчення мови та покращувати їх і може використовуватися як ефективний інструмент навчання та оцінювання в класах, або Jamboard, Bubbles, Padlet. Їх можна використовувати на настільних комп'ютерах, планшетах або смартфонах і вони дають вчителям можливість використовувати їх на онлайн-уроках, в очних класах або вдома.

В апробації взяли участь 20 учнів 10-го класу, яких було поділено на 2 групи: 10 учнів в першій групі, 10 учнів у другій групі. Дослідження проводився з 2.10.2023 по 20.10.2023 року.

Граматична компетентність учнів формувалась на основі вивчення дієслів, модальних дієслів та часів дієслова.

8. Отримані дані про учасників першої групи свідчать про наявність високого пізнавального інтересу тільки у 4 учнів, при цьому, середній рівень пізнавального інтересу спостерігається у 4 учнів та 2 учнів мають низький рівень пізнавального інтересу.

Розуміння важливості граматики у вивченні іноземної мови на належному рівні спостерігається у 5 дітей, при цьому, 2 дітей не усвідомлюють важливість граматики у вивченні іноземної мови.

Відповідно і розуміння граматики на рівні елементарних уявлень спостерігається у 2 учнів, 6 учнів вільно володіють граматиною та використовують її, 2 мають середній рівень володіння граматичними навичками.

Технології все частіше використовуються для сприяння взаємодії, покращення динаміки класу, сприяння автономії та покращення досвіду навчання учнів у середовищі вивчення мови. Багато вчителів почали використовувати цифрові програми та інструменти як більш інтерактивну альтернативу традиційним заняттям.

Отримані дані в першій групі, після того, як було проведено пробні уроки свідчать про наявність високого пізнавального інтересу у 5 учнів (+1 учень), при цьому, середній рівень пізнавального інтересу спостерігається у 4 та 1 учень (-1 учень) мають низький рівень пізнавального інтересу.

Розуміння важливості граматики у вивченні граматики іноземної мови на належному рівні спостерігається у 6 (+1 учень), при цьому, 1 (-1 учень) не усвідомлюють важливість граматики у вивченні іноземної мови.

Відповідно і розуміння граматики на рівні елементарних уявлень спостерігається у 1 (-1 учень), 7 (+1 учень) вільно володіють граматиною та

використовують її, 2 учнів мають середній рівень володіння граматичними навичками.

Отримані дані свідчать про збільшення пізнавального інтересу до вивчення граматики іноземної мови, розуміння важливості граматики у вивченні іноземної мови та розуміння граматики в учнів 10 класу, які прийняли участь у пробному навчанні, яке мало на меті формування їх граматичної компетентності.

9. Методичні рекомендації щодо розвитку граматичної компетентності учнів старших класів середньої школи засобами інтернет-ресурсів полягають в тому, що використання Kahoot!, який має здатність впливати на результати вивчення мови та покращувати їх і може використовуватися як ефективний інструмент навчання та оцінювання в класах, або Jamboard, Bubbles, Padlet можна використовувати для створення запитань із варіантами відповідей із вбудованими зображеннями та відео.

Як можна використовувати інтернет-ресурси у формуванні граматичної компетентності:

1. Перегляд окремої теми, книжкового розділу чи цілого підручника.
2. Можна поставити запитання «правда/неправда» або «так/ні».
3. Можна запитати, яке речення граматично правильне/неправильне.
4. Можна попросити учнів вибрати непарне слово/речення
5. Можна ставити запитання про синоніми, протилежності та приклади;
6. Можна додати більше однієї правильної відповіді, щоб ускладнити завдання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанасієвська І. О., Усова Я. О. Застосування платформи MOODLE у вивченні професійної англійської мови. *Young Scientist*. 2019. № 7.2 (71.2). July. С. 39-42.
2. Власенко І. Г. Впровадження дистанційного навчання – вимога сучасності. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.). Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с.
3. Грицак Н. Р. Використання електронного навчального курсу «Антична література» під час підготовки студентів-філологів. *ScienceRise: Pedagogical Education*. 2017. №12(20). С. 17–22.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Академвидав, 2012. 349 с.
5. Долинський Є. В. Можливості використання навчального середовища Moodle при вивченні іноземної мови та перекладу. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2013. №1. С. 82–85.
6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання : науковий редактор українського видання доктор пед.наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. К.:Ленвіт, 2003. 273 с.
7. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: моногр. за ред. П.Ю. Сауха. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. 444 с.
8. Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні засади: моногр. за ред. проф. А. А. Сбруєвої. Суми: Вид-во «МакДен», 2011. 432 с.
9. Калініна Л. В. Використання технологій змішаного навчання у процесі викладання іноземних мов у середній школі: навч.-метод. посібник. Житомир: Арт Майстер, 2016. 127 с.
10. Карпюк О. Д. Англійська мова (10-й рік навчання) (English (the

10th year of studies)): підручник для 10-го класу закладів загальної середньої освіти . Рівень стандарту. Тернопіль: «Видавництво Астон». 2018. 256 с.

11. Карпюк О. Д. Англійська мова (10-й рік навчання) (English (the 10th year of studies)): підручник для 10-го класу закладів загальної середньої освіти . Рівень стандарту. Тернопіль: «Видавництво Астон». 2018. 256 с.

12. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: технологічна складова: моногр. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 375 с.

13. Коваль Т. І. Реалізація технологій дистанційного навчання іноземних мов з використанням навчального середовища Moodle. *Методика навчання іноземних мов майбутніх фахівців*. 2011. Вип. 21. Ч. 6. 2001. С. 94–104.

14. Котенко О. В., Соломаха А. В. Методика навчання іноземних мов у початковій школі: навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 356 с.

15. Крупський Я. В., Михалевич В. М. Тлумачний словник з інформаційно-педагогічних технологій: словник. Вінниця: ВНТУ, 2010. 72 с.

16. Кухаренко В. М. Тьютор дистанційного та змішаного навчання : посібник. Київ: Міленіум, 2019. 307 с.

17. Лапшина І. С. Адаптивні підходи до моделювання освітніх процесів у системі дистанційного навчання. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2012. № 6. С. 42–47.

18. Морська Л. І. Інформаційні технології у навчанні іноземних мов: навч. посіб. Тернопіль: Астон, 2008. 256 с.

19. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Х.: Вид. група «Основа», 2009. 176 с.

20. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>

21. Ніколаї Г. Методичні засади ритмічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал*. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. № 6 (80). С. 221–232.
22. Сікора Я. Б. Реалізація змішаного навчання у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2016. Випуск 2 (39). С. 236–238.
23. Сучасні ігри для вивчення англійської мови онлайн. URL: <https://vseosvita.ua/news/suchasni-ihry-dlia-vyvchennia-anhliiskoi-movy-onlain-rochatkovyi-riven-5782.html>
24. Теорія та практика змішаного навчання : монографія. Харків: «Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. 284 с.
25. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: моногр. за ред. В. Г. Кременя. К.: Педагогічна думка. 2008. 472 с.
26. Шевченко В. Б. Використання електронної навчальної платформи MOODLE для англomовного тестування. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 67, Т. 2. С. 200–203.
27. Штихно Л. Дистанційне навчання як перспективний напрям розвитку сучасної освіти. *Молодий вчений*. 2016. № 6 (33). С. 489–493.
28. Bonk C.J. The handbook of blended learning environments: Global perspectives, local designs. San Francisco: Jossey-Bass/Pfeiffer, 2006. P. 5.
29. Graham C.R. Blended learning system: Definition, current trends and future direction / In: Bonk, C.J., Graham, C.R. (eds.). Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs, Pfeiffer, San Francisco. 2005. P. 3–21.
30. Kegeyan S. E. Distance Learning: its Advantages and Disadvantages. *International Journal of Professional Science* №1-2016. URL: <http://scipro.ru/article/26-01-16>. (дата звернення: 20.11.2023).
31. Kegeyan S.E. English language distance learning. *International scientific professional periodical journal «The Unity of Science» publishing office*

Friedrichstrabe 10-Vienna-Austria, 2015. 190 p.

32. Kohnke L. Using Kahoot! to Gamify Learning in the Language Classroom. 2021. URL:

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/00336882211040270>

33. Speroff Y. Using Kahoot! in a language classroom. URL:
<https://yuliyasperoffblog.wordpress.com/2016/09/30/using-kahoot-in-a-language-classroom/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Jamboard – це віртуальна дошка, за допомогою якої можна в реальному часі працювати над ідеями разом з іншими.

Важливо. Файл Jamboard можна створити або відкрити під час виклику Meet, лише якщо ви приєдналися з комп'ютера. Учасники зустрічі, які використовують мобільні телефони й планшети, отримають посилання на файл Jamboard і, коли натиснуть його, перейдуть у додаток Jamboard.

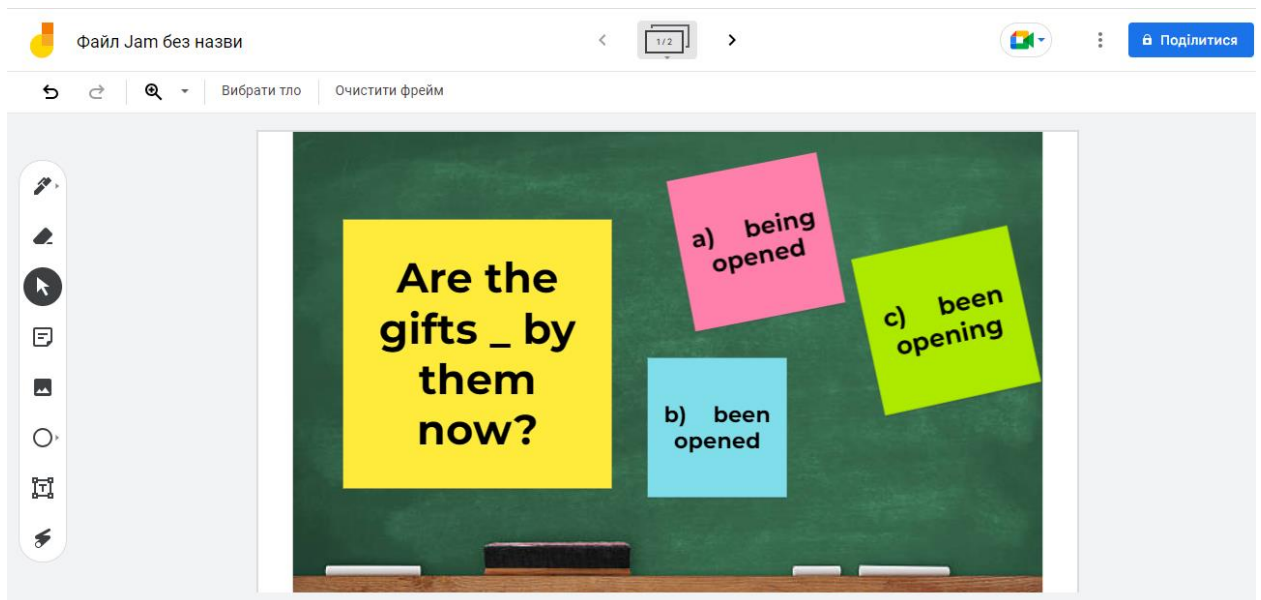

Рис. А.1. Інтерфейс гри Jamboard

ДОДАТОК Б

Інтерфейс гри Kahoot!

Рис. Б.1. Інтерфейс гри Kahoot!

Далі представлено набір завдань в ігровій формі.

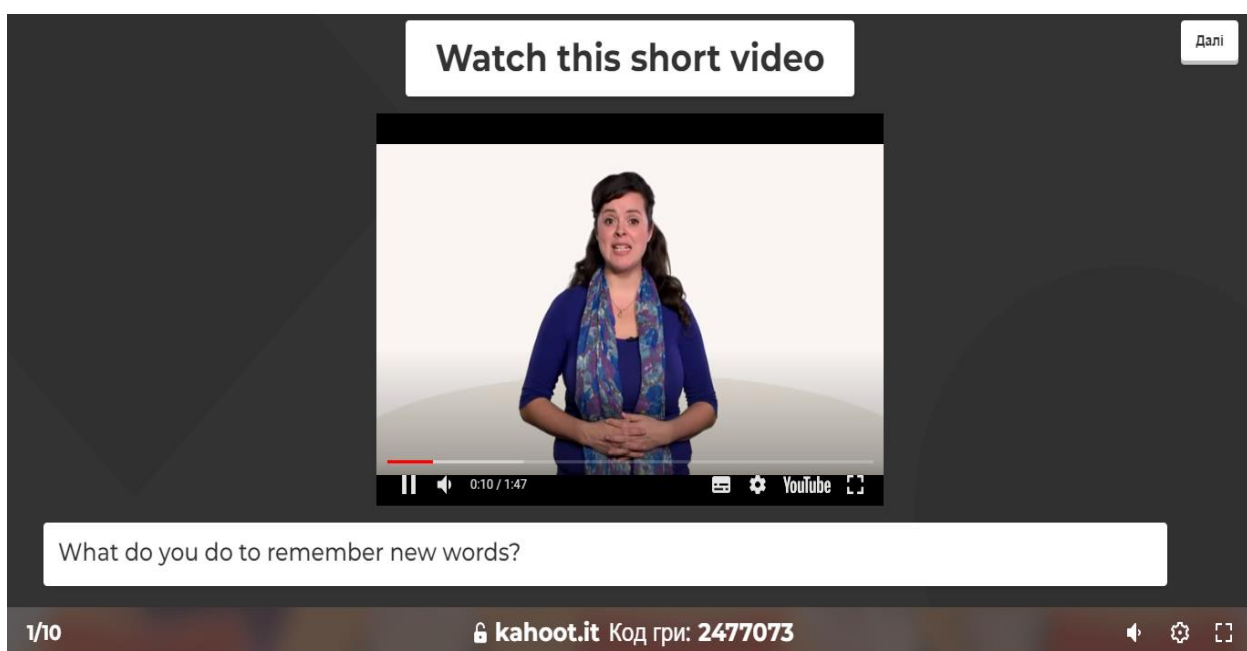

Рис. Б.2. Інтерфейс гри Kahoot!

Продовження Додатку Б

В даному завданні учням пропонується прослухати відео та визначити слова, які є цікавими для них.

Дітям пропонується записати слова, які вони почули з попереднього відео.

Далі учням пропонується визначити, як їм зручно записувати нові слова для найкращого запам'ятовування.

Where do you like recording new vocabulary?

Пропустити

16

0

Відповіді

▲ phone

◆ computer

● notebook

■ other

2/10

kahoot.it Код гри: 2477073

Which of the phrases below are correct collocations?

Пропустити

56

0

Відповіді

▲ get a job

◆ listen to music

● make a mistake

■ do an error

Рис. Б.3. Інтерфейс гри Kahoot!

Вчителі також можуть використовувати Kahoot! під час діяльності з читання та аудіювання, попросивши учнів прочитати або прослухати частину тексту, а потім поставити запитання для розуміння через платформу. Проте безкоштовна версія обмежена типами запитань із закритою відповіддю, як-от правда/неправда, так/ні або кілька варіантів відповіді.

Щоб поглибити навчання учнів, учитель може призупинити ігровий процес і сприяти діалогу навколо запитань, коли на них відповідають, такими фразами, як «Чому ви вибрали відповідь В?» або «Чи можете ви навести якісь інші приклади?». Це чудовий інструмент для оцінки розуміння класом змісту, визначення прогалин у навчанні та відповідного втручання. Ми виявили, що багаторазове повторне використання однієї і тієї ж вікторини для закріплення знань і порівняння результатів є гарною стратегією, яка інформує не лише учнів про навчання, але й практику викладання. Тому що Kahoot! має зручний інтерфейс, учням можна доручити створити вікторини для однокласників.

Ще одна особливість, яка має відношення до мовного класу, – це можливість учнів анонімно вивчати мову у веселому, безпечному та захоплюючому цифровому середовищі. Крім того, Kahoot! є ефективним інструментом, який можна використовувати як квиток на вхід і вихід для перевірки попередніх знань і очікувань.

Ця форма попереднього формувального оцінювання дозволяє втручатися до того, як непорозуміння призведуть до неефективного навчання та поганих результатів. Нарешті, вчителі можуть завантажувати бали в електронну таблицю, включаючи відповіді учнів на окремі запитання, що дозволяє їм аналізувати сильні та слабкі сторони та відповідним чином адаптувати поточні відгуки.

Хоча Kahoot! має явну користь для вчителів мови, ми також усвідомлюємо його обмеження. Наприклад, використання GSRS може зменшити можливості учнів для вербальної взаємодії. Тому вчителі повинні розглянути можливість додавання комунікативних дій, таких як рольові ігри або дискусії, щоб забезпечити усну практику. Крім того, новизна Kahoot! може згаснути, якщо використовувати її занадто часто. Тому ми пропонуємо стратегічне об'єднання для розвитку сприйнятливих і продуктивних мовних навичок. Нарешті безкоштовна версія Kahoot! дозволяє лише запитання із закритою відповіддю. Для доступу до таких функцій, як опитування, головоломки або короткі відповіді, потрібна підписка «професійна» або «преміальна».

Kahoot! дозволяє вчителям створювати захоплюючий досвід навчання, який веде до покращення поведінки під час виконання завдань, спільного вивчення мови та персоналізованого, цілеспрямованого викладання на основі відповідей учнів [31].

Отже, концепція Kahoot! полягає в тому, щоб поєднати існуючу технічну інфраструктуру в школах та цифрові пристрої, соціальні мережі та ігри в одну навчальну платформу.

Перевага Kahoot! полягає в тому, щоб підвищити залученість, мотивацію, насолоду та концентрацію для покращення ефективності навчання та динаміки класу, а також формування граматичної компетентності учнів.

Kahoot! це ігрова навчальна платформа, яка використовується для перевірки знань учнів, для формального оцінювання або для відпочинку від традиційних занять у класі. Платформа є однією з найпопулярніших у сфері навчання, заснованого на іграх, з понад 70 мільйонами активних унікальних користувачів щомісяця, якими користуються 50% учнів в Україні.

Kahoot! впливає на ефективність навчання учнів порівняно з іншими методами та інструментами навчання. Деякі вчителі бояться впровадження змагальних ігор, таких як Kahoot! в класі, оскільки вони вважають, що це може збільшити занепокоєння учнів.

ДОДАТОК В

Padlet – це універсальна онлайн-дошка (онлайн-стіна) з інтуїтивним інтерфейсом, яку нескладно опанувати та легко застосовувати в навчальному процесі. Вона може бути використана для проектної роботи, пірінгової взаємодії, індивідуальних завдань чи як інструмент збору інформації від всіх учасників процесу в одному місці.

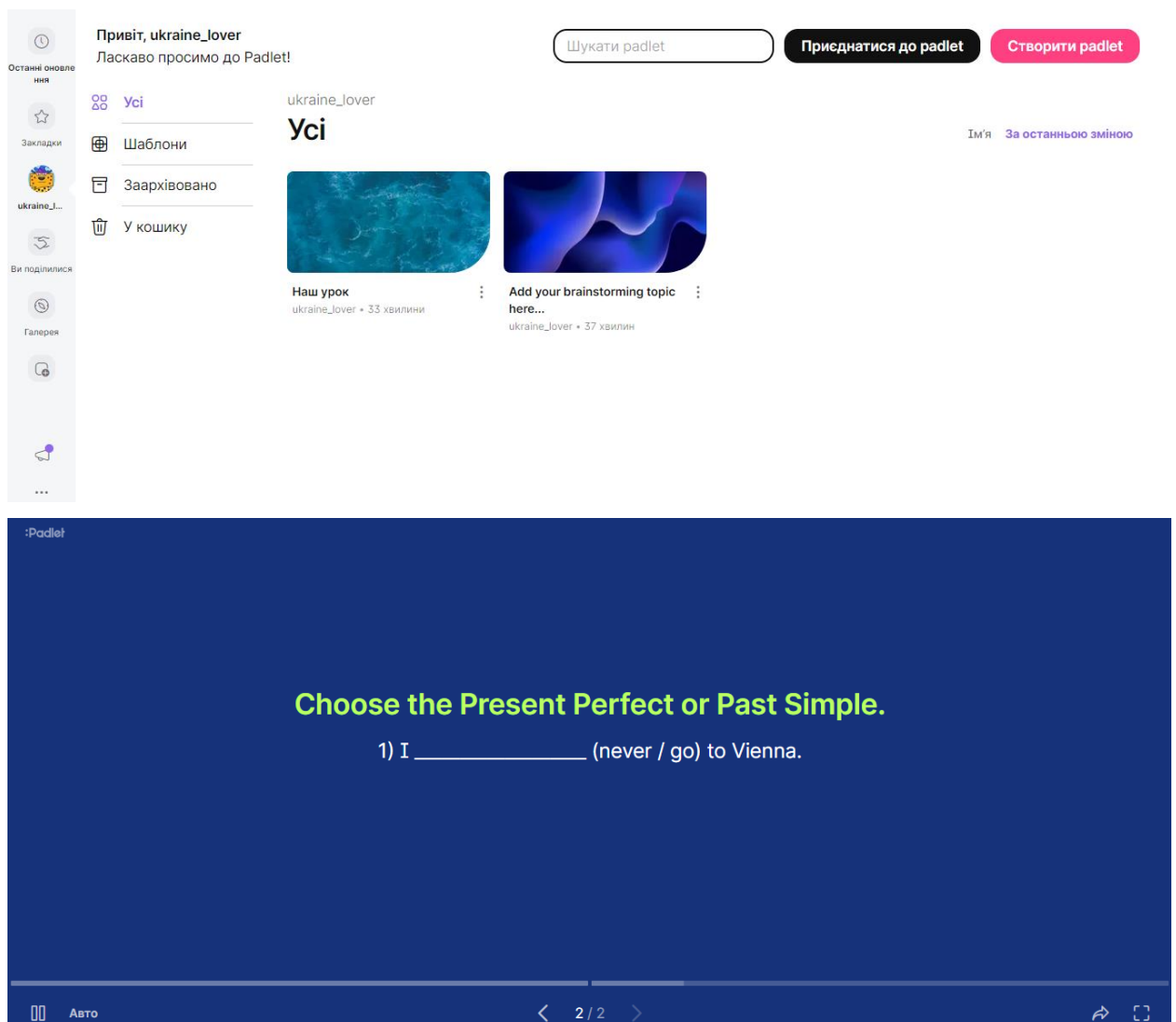

Рис. В.1. Інтерфейс Padlet

ДОДАТОК Д

Тест на визначення рівня володіння граматикою

Choose the correct answer, a, b, c, or d.

Example: What _____ at weekends?

a) **do you do** b) are you do c) do you d) you do

1. It _____ when they went out.

a) rained b) was raining c) is raining d) was to rain

2. Did you _____ TV last night?

a) watch b) see c) look at d) listen

3. That's the hotel _____ we had lunch.

a) what b) where c) that d) which

4. Diana _____ some wine when she went to France.

a) bought b) buyed c) boot d) did buy

5. I don't get _____ very well with my brother.

a) by b) from c) on d) to

6. Tom always _____ golf on Sundays.

a) plays b) play c) to play d) is plays

7. Mary _____ a key when she was cleaning her car.

a) was finding b) finded c) founded d) found

8. _____ I worked hard, I didn't pass the test.

a) Although b) So c) Because d) But

9. My parents _____ to stay with us next week.

a) comes b) coming c) is coming d) are coming

10. Come on, it's time _____ .

a) to go b) going c) we go d) go

11. Can you look _____ my dog this weekend?

a) with b) away c) up d) after

Продовження додатку Д

12. Who _____ the answer to this question?
a) knows b) know c) does know d) does knows
13. When I got to work I remembered that _____ my mobile at home.
a) I'd leave b) I was leaving c) I'd left d) I left
14. My father _____ be a builder.
a) used to b) was c) use to d) did use to
15. I haven't tidied my office _____ .
a) just b) already c) yet d) since
16. I can sing, but not as _____ as my sister.
a) well b) good c) best d) better
17. That's my money! Give _____ !
a) back b) it back c) back it d) it
18. Richard isn't very good _____ .
a) to dance b) at dancing c) dancing d) dance
19. I'm sure France isn't as big _____ Canada.
a) as b) than c) to d) like
20. It's important _____ too much alcohol.
a) not to drinking b) not to drink c) not drink d) not drinks
21. We _____ take a map.
a) should b) should to c) might to d) might
22. _____ dinner in a restaurant today.
a) I have b) I having c) I'm having d) I'm to have
23. Cameras aren't allowed here – you _____ take photos.
a) mustn't b) don't have to c) must not to d) have to
24. Pam _____ eat cheese, but she does now.
a) didn't used to b) did use to c) didn't use to d) wasn't to
25. We _____ late and the game had already started.
a) arrived b) had arrived c) didn't arrive d) were arriving

Продовження додатку Д

26. Your diet is terrible. You don't eat _____ .
 a) many vegetables b) enough vegetable c) vegetables enough
 d) many vegetable
27. If we had the money, we _____ get a taxi.
 a) will can b) can c) would can d) could
28. _____ my best friend since 1999.
 a) I've known b) I knew c) I'm knowing d) I know
29. You _____ the new cafe in town. The coffee's terrible.
 a) aren't like b) won't like c) isn't like d) won't liking
30. There's always a lot of traffic going _____ the bridge.
 a) over b) in c) at d) through
31. This road was built _____ the Romans.
 a) of b) for c) by d) with
32. Michelangelo _____ some of his best works in Rome.
 a) painted b) was painted c) is painting d) has painted
33. You eat _____ chocolate - you really should give up.
 a) too much b) enough c) very many d) much
34. How _____ your name?
 a) is it pronounced b) you pronounce c) do you pronounce d) to pronounce
35. I _____ come to the party tonight.
 a) might not b) don't might c) don't to d) not
36. I'm really tired - I only got _____ hours' sleep.
 a) not many b) a few c) a little d) few
37. Your papers are on the floor. Why don't you _____ ?
 a) pick them up b) pick up them c) pick up to them d) pick them
38. If you take your time, _____ the right decision.
 a) you make b) you'd make c) you'll make d) you're making

Продовження додатку Д

39. I _____ the museum because I hadn't brought a map.

- a) couldn't find b) couldn't to find c) can't find d) hadn't found

40. She told me _____ number, but I can't remember it.

- a) my b) his c) her d) hers

Keys to the level test

1. B	11. D	21. A	31. C
2. A	12. A	22. C	32. A
3. B	13. C	23. A	33. A
4. A	14. A	24. C	34. C
5. C	15. C	25. A	35. A
6. A	16. A	26. A	36. B
7. D	17. B	27. D	37. A
8. A	18. B	28. A	38. C
9. D	19. A	29. B	39. A
10. A	20. B	30. A	40. C

Додаток Е

Анкета

1. Клас: _____
2. Дата заповнення анкети: _____
3. Наскільки важливо, на вашу думку, знати англійську мову? (обов'язково; важливо але не обов'язково; тільки для власного саморозвитку; неважливо)
4. Як ви вважаєте, чому вивчати англійську мову - важливо?

5. Який рівень англійської мови ви вважаєте за свій? (Початковий, Середній, Високий)
6. Скільки років ви вже вивчаєте англійську мову?

7. Які аспекти англійської мови вам найбільше подобаються? (Граматика, Читання, Аудіювання, Говоріння)
8. Як ви оцінюєте своє розуміння граматики англійської мови? (Високе, Середнє, Низьке)
9. Що саме у граматиці вам складно розуміти? (Наприклад: часи дієслів, модальні дієслова, умовні речення)

10. Чи впливають, на вашу думку, ігри, відео та різноманітні сайти на якість вивчення англійської мови? (так; ні; не знаю)
11. Чи впливає, на вашу думку, знання англійської мови на якість життя та кар'єру? (Надзвичайно впливає; впливає але залежить від професії; абсолютно не впливає)